

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Rom ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Rom ni

Maslaṅa ya ti àbǎki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbǎki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbǎki ti ka sarta ya ti awayay akoru a Zeruzalem ga mǎhǎloru siṅgu ga ndam Eseyi akaba ga ndam Mesedawen ya tàjami ana ndam Zeruzalem ni (15.25-26 ; Tɔwi 19.21 ; 20.1-3). Àhi ana ndam Rom tǎgǎskabá Fube wal ya ti àgray tɔwi akaba ndam Senkre na (16.1) ; nahkay mǎlan ya àbǎki wakita ni bi a Senkre, bi a Koreṅ (Senkre ti kà gǎvay ga kǎsa gǎdǎkani Koreṅ, ka haǎ Eseyi).

Pol àbikioru wakita hini ana ndam Rom ti adaba awayay akoru eslini ga mǎhi ma ge Melefit ana tay ; awayay ti tǎvi njǎda ga moroni gwar ka haǎ Espeṅ daya (1.11-15 ; 15.23-24). Ka ya ti àbikioru wakita ana tay ni ti òru eslini ndo, adaba awayay mǎhǎloru siṅgu ga ndam Eseyi ni a Zeruzalem day.

Rom ti kǎsa gǎdǎkani ka haǎ Itali : ka sarta ga Pol ti ndam Rom tǎgur haǎ ya kà gǎvay ga dǎluy gǎdǎkani ni ðek. Ndam ga haǎ gǎrgǎrani kay tǎnjǎhada a Rom a : ndam Zude kay tǎkibu ka tay (Tɔwi 28.17). Ndam mǎfǎki ahàr ka Yezu tǎbu eslini kay daya (Tɔwi 28.14-15) ; Pol àbikioru wakita hini ana tay (1.7), àdǎm tǎgri sa gayan ana mis ndahan e kidiṅ gatay bu (16.3-16).

A wakita ni bu ni ti Pol àdámkia Ma Múweni Sulumani àki ka Yezu a (1-8). Ku tamal ndam ga Yezu tǎbu a Rom nǎngu ni, ka sarta nani ti zal asak ga Yezu òru eslini faṅ ndo : Pol awayay ti tǎsǎr lala mis ðek tàgudara zlam kè eri ge Melefit a, tamal tawayay ti Melefit mǎgǎskabu tay ti tǎsǎr divi nahaṅ àbi, si àna tǎwi ga Yezu kwa. Pol àdám mǎlaṅ ga ndam Zǎde àbu a Mǎgur ge Melefit bu daya (9-11) : bi ndam ga Yezu ya nday ndam Zǎde do ni tǎdám ndam Zǎde ti tǎsli araṅa do ti ni (14.3), ay Pol àdám tamal ndam Zǎde tǎlǎbi ti, akal maslaṅa ya Melefit àgǎskabu ni àbi simiteni (11.17-18)

A wakita gayaṅ ni bu ðek Pol àcahi ma ge Melefit ana ndam ga Yezu, kǎlaṅ gani àhi ana tay ègia nahkay ti ahàr àdám tǎnjǎhad akada ge Melefit ya awayay ni. Pol àsǎr ndam Rom lala ndo, nahkay ma gayaṅ ya àhi ana tay àki ka manjǎhad gatay ni ti kay do (12-14) ; pakama ya àbǎki enjenjeni ni ti ma ya ndam ga Yezu ðek ahàr àdám tǎsǎr ni (1-11).

A wakita gayaṅ ya àbikioru ana ndam Rom ni bu ni ti àdǎfaba Ma Múweni Sulumani ga Yezu a ðek, àtam ya ti àbǎki ka wakita gayaṅ ndahaṅ ni ; tǎfǎkad wakita hini ka mǎnjǎki ga wakita ga Pol ndahaṅ ni a Wakita ge Melefit ni bu ni ti azuhva nani.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol nǎbikioru wakita hini ana kǎli. Nu bay mǎgri tǎwi ana Bay geli Yezu *Krist. Melefit àzala nu a, nìgia zal asak ga Yezu Krist a ; àdaba nu ga mǎhi *Ma Múweni Sulumani ana mis a.

² Ma M_uweni Sulumani gani nani ti kwa ahaslani Melefit àhikibiya ana ndam mahəŋgaray *pakama gayan a ; àdəm amahəŋgay mis. Ndam mahəŋgaray pakama gayan ni tǎbəkia ma gana a Wakita ge Melefit ba.

³ Ma ge Melefit ya àdəmbiyu ni ti àdəmki ka Wur gayan. Wur nani ti tìwi nan akaða ge mis hihiriken ni ; nan wur hud ge Devit.

⁴ Ay ka ya ti Melefit àhəŋgaraba nan e kisim ba ni ti àdafaki nan Wur gayan, nan njəða-njəðani. Melefit àgray nahkay ti àna njəða ga *Məsuf Njəlatani. Wur nani ti Yezu Krist, nan Bay geli.

⁵ Àgray ti nu nîgi zal asak gayan ti ga sulum gayan, adaba awayay ti nêhioru ma gayan ana mis ga jiba gərgərani dek ti tǎfəki ahàr, tǎgəsiki ma. Nahkay leli dek amazləbay nan.

⁶ Nəbikioru ti ana kəli ndam *Rom. Lekələm day kəkumkibu ka ndam ya ti Melefit àzala tay a ti tîgi ndam ga Yezu Krist ni.

⁷ Nəgri sa ana kəli ; lekələm ti Melefit awayay kəli, àzala kəli ge migi ndam gayan njəlatana. Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tǎgri sulum gatay ana kəli, tǎgray ti *kǎnjəhadumkabu àna sulumani ti.

Pol awayay moru məmənjiyu ndam Rom

⁸ Enjenjeni ti nəgri səsı ana Bay Melefit goro azuhva kəli dek akaba azuhva zlam ga Yezu *Krist ya àgri ana kəli ni, adaba mis dek ticia kəbum kəfumki ahàr, təbu təzlapaki ka ma gani.

⁹ Ka ya ti nahəŋgalay Melefit ni ti Melefit day àsəra nəbu nacali slimi ana kəli, nəmbrəŋ macali slimi ana kəli do. Melefit ti nəbu nəgri təwi àna

njêda goro dek, nêbu nêhi *Ma M̄weni Sulumani àki ka Wur gayan ni ana mis.

¹⁰ Nêbu nahəŋgalay nan, nêhi kəlavaf tamal àwaya ti m̄vu divi ga moru məmənjiyu k̄li. Nəpəskia ka mahəŋgalay nan a,

¹¹ adaba nawayay dal-dal ga moru məmənjiyu k̄li ; nawayay ti ere ye ti *Məsuf Njəlatani àvu ni nəvi ana k̄li bilegeni. Nahkay ti akəŋgətum njêda e divi ge Melefit bu.

¹² Ere ye ti nədəm ni ti, nawayay ti leli dek məŋgətum njêda e kidin geli bu. Gek̄li ya kəfumki ahàr ka Yezu Krist ni ti aməvu njêda ; goro ya nəfəki ahàr ka Yezu Krist ni day aməvi njêda ana k̄li bilegeni.

¹³ Bəza ga mmawa goro ni, səruma sak ehimeya nəwaya ga moru məmənjiyu k̄li a, ay ti kekileŋa nəŋgət ahar faŋ ndo. Nawayay moroni ti nawayay nəjənaki k̄li ti mis tādəbay divi ga Yezu àtam ya kani ni. Nahkay ti nawayay nagraj akađa goro ya nagraj e kidin ga ndam ga had ndahan bu ni.

¹⁴ T̄wi nani ti Melefit àvu. Awayay ti n̄hioru Ma M̄weni Sulumani ana mis dek : ana ndam ya tanjəhad a kəsa gəđakani bu ni akaba ana ndam ya tanjəhad a həma bu ni, ana ndam ya t̄jəŋga ni akaba ana ndam ya t̄jəŋgey ndo ni.

¹⁵ Nahkay ti nawayay ti nakoru afa gek̄li, nêhi Ma M̄weni Sulumani ana k̄li ndam *Rom daya.

Ma M̄weni Sulumani ti njêda ge Melefit

¹⁶ Nəgray mimili ga m̄hi *Ma M̄weni Sulumani gani nani ana mis do, adaba Ma M̄weni nani ti njêda ge Melefit ; adafaki ti ku way way do tamal àfəkia ahàr ka Yezu *Krist a ti Melefit ahəŋgay nan.

Melefit ahəŋgay enji ti ndam *Zude, day kwa ti mis ga jiba gərgərani ndahaŋ ni.

¹⁷ Ma Məweni Sulumani ni ti adafaki ahəmamam Melefit agray ti mis tigi ndam jireni kè eri gayaŋ ni. Ahàr àdəm si mis táfəki ahàr ka Yezu Krist ciliŋ ; divi nahaŋ àbi, si táfəki ahàr ti ka naŋ kwa. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti Melefit àdəm naŋ jireni kè eri gayaŋ adaba àfəkia ahàr a ti, maslaŋa gani nani ti Melefit aməvi sifa. * »

Mis dek ndam magudar zlam

¹⁸ Nədəm nahəma, Melefit naŋ agavəla naŋ àbu azum bəruv azuhva ge mis ya təhəŋgrioru ahàr a had do ni ; zlam gatay ya tagudari ana mis ndahaŋ ni day àbu awəri bəruv. Nahkay ti amagrafəŋa seriya kà tay a adaba zlam gatay ya tagudar ni acafəŋa mis ga məsər jiri a.

¹⁹ Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a ti adaba zlam ya ti amal təsər Melefit àna naŋ ni təbu ; Melefit ana ahàr gayaŋ àdəfiki zlam gani nday nani ana tay, àŋgah ndo, ay ti təgəskabu ndo.

²⁰ Ŋgay Melefit naŋ ahəmamam ti mis təsər do, adaba mis tìpi naŋ day-day ndo. Ay ti kwa ka ya ti àgraya məlaŋ a ni àbivaya nihi a ti zlam ya àgraya gərgərana ni dek àdəfiki ana mis Melefit ti naŋ njeđa-njeđani, naŋ Melefit naŋ bəlaŋ, amanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani. Nahkay ti mis ni ŋgay təgudar zlam ndo ni ti atədəm koksah.

²¹ Təsəra Melefit naŋ àbu ca, ay ti təhəŋgrioru ahàr a had do, təgri səsəsi akada ya ti àgəski təgri ana Melefit ni do daya. Təjalaki ahàr ka zlam

---

* **1:17** Habakuk 2.4.

masakani sawaᅇ, tèsər magray zlam sulumani va do, nday a mələᅇ ziᅇ-zijeᅇni bu, tìpi divi ge Melefit va do.

²² Tèhi ana ahàᅇ nday ndam məsər zlam, ambat-akani do tìgia ndam muru a.

²³ Melefit naᅇ njəᅇᅇa-njəᅇᅇani, ᅇay-ᅇay àmət do, giri-giri təᅇᅇᅇgrioru ahàᅇ a haᅇ, ay ti tawayay do, təᅇᅇᅇgrioru ahàᅇ a haᅇ ana pəᅇa sawaᅇ : pəᅇa gani nday nani ti ndahaᅇ akəᅇᅇa mis hihirikeni ya amət ni, ndahaᅇ akəᅇᅇa eᅇiᅇiᅇ, ndahaᅇ akəᅇᅇa zlam ya ti təsawəᅇᅇay àna asak faᅇni, ndahaᅇ ti ni zlam a haᅇ.

²⁴ Nahkay Melefit àmbrəᅇa tay a, ti təᅇᅇᅇay zlam ya ti məᅇəᅇuv gatay awayay ni, ti təᅇᅇəki mimili ka ahàᅇ gatay àna zlam magudarani gatay ya tagray ni.

²⁵ Təᅇmbrəᅇa jiri ge Melefit a, taᅇᅇəᅇay zlam ga malfəᅇᅇa sawaᅇ. Giri-giri ti təᅇᅇᅇgrioru ahàᅇ a haᅇ ana Melefit, təᅇri təwi, aᅇəᅇa naᅇ ti àᅇᅇᅇay zlam a ᅇək ; ay təᅇᅇᅇgrioru ahàᅇ a haᅇ, təᅇri təwi ti ana zlam ya ti Melefit àᅇᅇᅇay ni sawaᅇ. Melefit ti mis təᅇzəᅇəᅇay naᅇ ga kaᅇᅇay-kaᅇᅇayani. Aya nahkay !

²⁶ Təᅇᅇᅇay nahkay ti Melefit àmbrəᅇa tay a ti təᅇᅇəki mimili ka ahàᅇ gatay àna zlam magudarani ya məᅇəᅇuv gatay awayay ni. Nahkay ti wəl gatay ni təᅇmbrəᅇa mandəᅇᅇadkabana akaba zawal a, tandəᅇᅇadkabu akaba wəl ndahaᅇ. Zlam gani nani ti Melefit àᅇᅇᅇay do : àᅇᅇᅇay tay a ti ga magrani nahkay do simiteni.

²⁷ Zawal ᅇay tagray nahkay, təᅇmbrəᅇa mandəᅇᅇadkabana akaba wəl a, tandəᅇᅇadkabu akaba zawal ndahaᅇ sawaᅇ, tawayay magrani nahkay dal-dal, ay ti Melefit àᅇᅇᅇay tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. Zawal nday nani

tagray zlam ya ti asay mimili ni e kidin̄ gatay gatayani bu. Azuhva t̄awi gatay ya tagray ni ti Melefit amatraḅ tay ; gayaṅ ya atraḅ tay ni ti kal-kal akaba zlam gatay ya tàgudar ni.

²⁸ Akada gatay ya tàwayay m̄as̄er Melefit do ni ti, Melefit day àmbr̄eṅa tay a ti t̄ajalaki ah̄ar ka zlam ya ti m̄ab̄aruv gatay maḡadavani awayay ni cilin̄. Nahkay t̄abu tagray zlam ya àḡeski magrani do ni.

²⁹ Tagray zlam ya àḡeski magrani do ni, tagudar zlam dal-dal : tawayay zlam kay, t̄agri daliya ana mis, zlam ge mis tigi eri ana tay, tabazl mis, tal̄ogavu e kidin̄ gatay bu, tagosay mis, tagray cuday, t̄asivu ana mis,

³⁰ t̄abi seki ana mis, tàwayay Melefit do, tah̄eṅgalay ma ge mis, tiji zlabay, tazl̄ebay ah̄ar gatay, tad̄ebay divi ga m̄agri cuday ana mis, t̄iciiki ma ana ata b̄eṅ gatay do.

³¹ T̄as̄er ah̄ar va do, tàgray ere ye ti t̄ad̄em atagray ni do, tàwayay mis do, mis day t̄asi cicihi ana tay do.

³² Ma ge Melefit ya àd̄em ndam ya tagudar zlam akada nani ni ah̄ar àd̄em t̄abazla tay a ni ti, t̄as̄era ma gani nana lala. Ku tamal t̄as̄era lala n̄eṅgu ni nday t̄abu tagudar zlam zlam gatay. Tàgray nahkay cilin̄ do : tazl̄ebay ndam ya ti tagudar zlam akada gatay ni daya. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti àgudarkiva tay a àkiva.

2

Seriya ge Melefit ti seriya ge jiri

¹ Nak ya ti k̄ad̄em mis ndahaṅ tagudar zlam cilin̄ ni ti, ku nak way way do Melefit am̄aw̄al kur àna seriya. Gayak ya ti k̄ad̄em mis ndahaṅ tàgudara

zlam a ni ti, seriya àgəsa kur kurana. Adaba nak ya ti kədam mis ndahan tagudar zlam ni ti nak day kəbu kagudar akada gatay ni.

² Məsəra, Melefit amagrafəna seriya kà ndam ya tagray nahkay na. Seriya gani nani ti seriya ge jiri.

³ Nak ya ti kədam mis ndahan tagudara zlam a, ambatakani do nak nakani day kəbu kagray akada gatay ni ti, kəhi ana ahər akatamfəna kà seriya ge Melefit a waw ?

⁴ Tək day ti *sulum ge Melefit ya agruk dal-dalani ni akaba gayan ya ti ebesək, àtraḅ kur we-ceweci do ni ti, kəhi ana ahər zlam masakani aw ? Agruk sulum nahkay ni ti, awayay ti kāmbatkaba majalay ahər gayak a ti kəsər do waw ?

⁵ Nak kici slimi do, kəwayay mambatkaba majalay ahər gayak a do ni ti, nak nakani ana ahər gayak kagray ti Melefit mātṛaḅ kur dal-dal. Ka fat ya ti Melefit aməzuma bəruv a ni ti aməgəs kur ana seriya. Ka fat gani nani ti amagrafəna seriya kə mis a ; seriya gayan ya agray ni ti ge jiri.

⁶ Ku way way do, Melefit aməvi zlam ke təwi ga maslaṇa gani ya àgray ni :

⁷ nday ya ti tagray zlam sulumani kəlavad ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. Nday gani tawayay ti Melefit māzləbay tay, mādəmki ma sulumani ka tay, akaba tawayay tanjəhad akaba Melefit ga kaṅgay-kaṅgayani.

⁸ Ay nday ya ti ticiiki ma do, təwayay jiri do, tawayay magudar zlam ni ti Melefit aməzumki bəruv ka tay, amatraḅ tay dal-dal.

⁹ Ndam ya ti tagudar zlam ni dek atəcakay daliya dal-dal, bəruv amətikaba ana tay a. Atəcakay daliya gani nani enji ti ndam *Zəde, mək nday ya

ti nday ndam Zude do ni.

¹⁰ Ay nday ya ti tagray zlam sulumani ni ti ni Melefit amazlabay tay, amədəm nday sulumani, aməvi manjəhad sulumani ana tay. Aməvi ana ndam Zude enji, mək ana nday ya ti nday ndam Zude do ni.

¹¹ Adaba Melefit agray seriya ti èmbikivu ka maslanə nahan do.

¹² Tamal mis təsər *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni do mək tagudar zlam nahkay ti, etijiji dek. Ay etijiji ti akada ga pakama ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni do. Nday ya ti təsəra divi ge Melefit ya àvi ana Məwiz na mək tagudar zlam ni ti, Melefit aməgəs tay àna seriya akada ga pakama ya àbu məbəkiani a wakita gani nani bu ni.

¹³ Ndam ya ti təbu tici pakama ge Melefit ya àhi ana Məwiz ni àna slimi ciliŋ ni ti Melefit amədəm nday ndam jireni do ; amədəm ndam jireni ti nday ya ti təgəskabu, tagray təwi àna pakama gani nani ni.

¹⁴ Nday ya ti ndam Zude do ni təsər Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni do. Ay tamal tagray zlam akada ge Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ka məsər gatay do nahəma, zlam gatay ya tagray ni adafaki Divi ya Melefit àvi ana Məwiz ni àniviyu ana tay a məbərur bu. Ku tamal təsər Divi gani nani do nəŋgu ni, Divi gani àniviyu ana tay a məbərur bu.

¹⁵ Nahkay tədəfaki təbu tagray təwi ti àna Divi ge Melefit ya àvi ana tay a məbərur gatay bu ni. Təsərkaba zlam sulumana akaba magədavana a məbərur gatay ba ; sarta nahan təsəra tàgra zlam

sulumana, sarta nahaŋ ti ni tèsəra tàgudara zlam a.

¹⁶ Zlam ya ti nəzlapaki nihi ni ti amaŋgazlavu vay-vay ka fat ya ti Yezu *Krist amagrafəŋa seriya kè mis àna nǰəda ge Melefit a ni. Amagrafəŋa seriya kà tay a ti àki ka zlam ya ti àniviyu ana tay a məbəruf bu maŋgahani ni. A *Ma Məwəni Sulumani ya nəhi ana kəli ni bu ni day nədəm nahkay.

Ndam Zude təgəskabu Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni do

¹⁷ Nak zal Zude ya kazləbay ahər gayak adaba nak zal Zude ni ti, nak kəbu kagraj ahəmamam ? Kədəm kəsəra Melefit akaba Divi gayaŋ ya àdəfiki ana Məwiz na ;

¹⁸ kədəm kəsəra ere ye ti Melefit awayay na ; *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ti àdəfukkia zlam a ; kəsəra medekaba zlam sulumana akaba magədavana ;

¹⁹ kədəm kǰipia divi a, kadafəŋa ahar kà ndam wuluf a ; kədəm nak bay masladǰ məlaŋ ana ndam ya ti nday a ləvəŋ bu ni ti tǰipi divi lala ni ;

²⁰ kədəm kəsəra zlam a, kədəfiki zlam ana ndam ya ti tèsər zlam do ni ; kədəm nak bay məsər zlam, kacahi zlam ana ndam ya ti tèsər Divi ge Melefit do ni. Kagraj nahkay ti kəhi ana ahər Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ti àdəfukaba zlam jirena dek.

²¹ Ay nak ya ti kacahi zlam ana mis ni ti, kəcahi zlam ana ahər gayak gayakani do ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kǰgəm akal ba » ni ti, nak nakani kǰigi ni ti kamam ?

²² Nak ya ti kəhi ana mis « Kəgrum hala ba » ni ti, nak nakani kagraj ni ti kamam ? Nak ya ti

kəhi ana mis « Kəgrum pəra ba » ni ti, nak nakani kəhuriyu a məlan ga pəra vu ga məhəl zlam ya təbəhadī ana pəra ni akal ni ti kamam ?

²³ Nak ya ti kədəm Divi ge Melefit àbəlay ni ti kagray ere ye ti Melefit àdəm kəgray ba e Divi gayan bu ni, kəbəki mimili ke Melefit nahkay ni ti kamam ?

²⁴ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nday ya ti nday ndam *Zude do ni təbu tindivi Melefit azuhva təwi gekəli ya kəgrum ni.* »

²⁵ Tamal kəgəskabá Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz na ti, gayak ya *kəkeley kudi ga madafaki nak ge Melefit ni ti àbəlay. Ay tamal kəgəskabu Divi ge Melefit gani do ni ti, ègia akada kəkeley kudi ndo.

²⁶ Tamal mis àgəskabá Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz na ti, ku tamal èkeley kudi ndo nəngu ni, kè eri ge Melefit ti ègia akada èkela kudi a.

²⁷ Tamal mis èkeley kudi ndo, mək àgəskabá Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz na ti, maslaņa gani nani amədəm nak ya ti kikela kudi a, kəsəra Divi ge Melefit a mək kəgəskabu do ni ti kəgudara zlam a.

²⁸ Zal Zude ededīn ededīneni ti way ? Zal Zude kè eri ge Melefit ti naņ ya ti agray zlam ya ti mis tipi ni do. Mekeley kudi ededīn ededīneni ti mam ? Mekeley kudi kè eri ge Melefit ti ya təkəkia ambəl gana ni do.

²⁹ Zal Zude ededīn ededīneni ti àsərvu do ; zal Zude kè eri ge Melefit ti maslaņa ya ti Melefit àmbatikaba majalay ahàr a ni. Mekeley kudi ededīn ededīneni day ere ye ti *Məsuf ge Melefit agri a məbərūv bu ni. Ere gani nani ti Divi ge Melefit ya

---

* 2:24 Izayi 52.5.

àdɛfiki ana Mɛwiz ni àgray do. Maslaŋa gani nani ti mis tàzləbay naŋ do ; azləbay naŋ ti Melefit.

3

Maslaŋa ya ti àgudari zlam ana Melefit do ni ti àbi

¹ Tamal nahkay ti, ndam *Zude tətam mis ndahaŋ ni ti àna mam ? *Mekeley kɛdɛ gatay ya tekeley ni ti asagikivu mam ana tay mam ?

² Zlam gani nday nani ti a zlam bu dek tàbəlay dal-dal. Adaba Melefit àgri sulum akaba àhi ma gayaŋ enji ni ti ana ndam Zude.

³ Mis ndahaŋ e kiɛiŋ gatay bu tàmbrəŋa ma ge Melefit a ; ay ku tamal tàmbrəŋa nəŋgu ni, gatay ya ti tàgray nahkay ni ti Melefit day aməmbərəŋ magray ere ye ti àdəm amagray ni azuhva nani aw ?

⁴ Aha, nahkay do simiteni ! Ku tamal mis dek tasəkad malfada nəŋgu ni, day-day Melefit àmbərəŋ ere ye ti àdəm amagray ni do. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Ka ya ti kədəm ma ni ti, mis atəsər ma gayak ya kədəm ni ti ma ge jiri.

Ku tamal tacalki kur ka zlam magudarani nəŋgu ni,
ekeyefiŋ kà tay, atəsər kàgudar araŋa ndo simiteni.* »

⁵ Ay bi maslaŋa nahaŋ adəm məsər Melefit naŋ jiri ti àna zlam ge mis ya tagudar ni. Tamal adəm nahkay ti amədəmum mam ? Ka ya ti Melefit aməzuma bəruv a, amatraɓ mis ni ti, amədəmum Melefit agri cuday ana tay aw ? Ma goro hini ya

---

* 3:4 Limis 51.6.

nədəm nihi ni ti ma goro goroani do ; nədəm ti akada ge mis ndahan̄ ya təbu tədəm ni.

⁶ Nahkay Melefit agri cuday ana mis aw ? Aha ! Melefit ti nañ cudayani do simiteni. Tamal ti nañ cudayani ti, amagrafəŋa seriya kè mis ga duniya ti ahəmamam ?

⁷ Ay bi maslaŋa nahan̄ adəm tamal nasəkad malfada ti, mis atəsər Melefit nañ jiri àna malfada goro ya nəsəkad ni, mək atazləbay Melefit azuhva jiri gayan̄ ni. Tamal nahkay ti Melefit aməgəs nu àna seriya, amədəm nu bay magudar zlam ti kamam ?

⁸ Tamal pakama gani nani pakama ge jiri ti, hojo mədəmum : « Magudarum zlam, ti zlam sulumani məgravu. » Nu ti nədəm nahkay do simiteni, ay mis ndahan̄ təbu tasəkadku malfada, tədəm nu nəbu nədəm nahkay. Melefit amatraḅ tay àki ka ma gatay ya təgudar ni ; amatraḅ tay ti ge jiri.

⁹ Nihi ti nədəm mam ? Leli ndam Zude ti mətam mis ndahan̄ aw ? Aha ! Nədəma : nədəm ahkado leli ndam Zude akaba mis ga jiba ndahan̄ ni dek ti mīgia evidi ga zlam magudarana.

¹⁰ Ma goro nani ti akada ma ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni. Ma gani nani ti nahkay hi :

« Maslaŋa àbi jireni bi, ku mis bəlan̄ day àbi.

¹¹ Maslaŋa ya ti àsəra jiri a ni àbi, maslaŋa ya ti adəbay Melefit ni day àbi.

¹² Mis dek tija, nday dek ka ahar bəlan̄ təmbatia aləŋ ana Melefit a ; maslaŋa ya ti agray zlam sulumani ni ku bəlan̄ tekeḅi àbi. †

† **3:12** Limis 14.1-3 ; 53.2-4.

13 Ma gatay ya tādēm ni ti àbēlay do, ezi akada mindiviŋ məzləkləŋana. ‡

Arəd gatay àbēlay do, tagosay mis àna naŋ.

Pakama gatay ya tādēm ni ti akada məwər ga gavaŋ. §

14 Pakama gatay ni dek ti pakama ga coday, tetik-wesl mis àna naŋ ciliŋ.*

15 Asak gatay ni azavu kaf-kaf ga moru mabazl mis.

16 Ka mələŋ ya ti tōra ni dek ti tagudar zlam, təgri daliya ana mis.

17 Təsər manjəhadkəbani akaba mis àna sulumani do. †

18 Təgrafəŋa aŋgwaz kə Melefit a do simiteni.‡ »

19 Məsəra Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni dek ti Melefit àhi ana ndam ya ti təgəskabá ma gana ni. Àdēm ma gani ti, awayay adafaki ku way way do àgudara zlam a ; ŋgay təgudar zlam ndo ni ti mis atəhi koksah. Nahkay mis dek təsəra akal Melefit aməwəl tay àna seriya.

20 Maslaŋa ya ti Melefit amədēm naŋ jireni adaba àgəskabá Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na dek ti àbi. Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti mis təsər zlam magudarani gatay àna naŋ ciliŋ.

Mis tigi ndam jireni kə meleher ge Melefit ti ahəmamam?

21 Ay nihi ti Melefit àdəfikia divi ana mis a ti tigi ndam jireni kə eri gayaŋ. Divi gani nani ti

‡ 3:13 Limis 5.10. § 3:13 Limis 140.4. * 3:14 Limis 10.7.

† 3:17 Izayi 59.7-8. ‡ 3:18 Limis 36.2.

gərgəri akaba *Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni. Ku tamal nahkay nəngu ni, Məwiz akaba ndam ndahan ya təhəngaray *pakama ge Melefit ni tədəmkibiya ma.

²² Mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit nahəma, adaba təbu təkəki ahàr ka Yezu *Krist palam. Melefit àvi divi gani nani ana nday ya ti təkəki ahàr ka Yezu Krist ni dek. Adaba Melefit ti ècirkaba mis a do :

²³ mis dek tàgudara zlam a ; nahkay nday drin drin akaba Melefit Bay njəda-njədani ni, tōru afa gani koksah.

²⁴ Ay ti Melefit àgri sulum gayan ana tay, àdəm nday ndam jireni kè eri gayan ni ti ga sulum gayan. Àgri ana tay nahkay ti àna təwi ga Yezu Krist ya àgray ni. Yezu Krist ti àhəngaya tay a zlam magudarani gatay ni ba.

²⁵ Nañ ti Melefit àslərbiyu nañ ti məmət azuhva mis. Àgray nahkay ti, ti mimiz ga Yezu ya àdəgaya ni məbarafəña zlam magudarana kè mis a. Nahkay tamal məfəkia ahàr ka Yezu Krist a ti, Melefit ambərfəña zlam magudarani geli ni kè leli a. Melefit àgray nahkay ti, adafaki Melefit ti nañ jireni : ahaslani ti Melefit àtraḍki mis ka zlam magudarani gatay ni ndo,

²⁶ èbesia ana tay a. Ay nihi ti Melefit adafakia nañ jirena. Àgray nahkay ti, awayay agray zlam ge jiri akaba awayay ti ndam ya ti təkəki ahàr ka Yezu ni tigi ndam jireni daya.

²⁷ Tamal nahkay ti zlam nahan əbu ti miji zlabay àna nañ aw ? Aha ! Àbi. Tamal maslaña esliki magray zlam ya ti Melefit àdəm a Wakita gayan

ni bu grum ni dek ti, amal esliki miji zlabay, ay maslaṅa ya ti esliki ni ti àbi simiteni. Nahkay Melefit àdɛfikia divi nahaṅ ana leli a, ay ti miji zlabay àna naṅ koksah. Divi gani ya àdafaki ni ti mɛfɛki ahàr ka Yezu Krist.

²⁸ Nahkay zla nahəma, məsəra Melefit àdɛm mis jireni kè eri gayaṅ ni ti azuhva maslaṅa gani naṅ àbu afɛki ahàr ka Yezu Krist. Ku tamal maslaṅa gani adəbay Divi ya ti Məwiz àbɛki a wakita gayaṅ ni bu ni dek nəṅgu ni, Melefit adɛm maslaṅa gani nani mis jireni ti azuhva tɔwi gani nani do.

²⁹ Melefit ti naṅ Melefit ga ndam *Zude ciliṅ aw ? Aha ! Naṅ ti Melefit ga nday ya ti nday ndam Zude do ni daya do waw ? Iy, naṅ Melefit ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni daya.

³⁰ Adaba Melefit ti naṅ bəlaṅ, nahaṅ àbi. Tamal ndam Zude tɛfɛki ahàr ka Yezu Krist ti Melefit amədɛm nday ndam jireni kè eri gayaṅ. Mis ndahaṅ ni day tamal tɛfɛki ahàr ka Yezu Krist ti Melefit amədɛm nday ndam jireni kè eri gayaṅ daya.

³¹ Geli ya ti mədɛm Melefit agray ti mis tigi ndam jireni kè eri gayaṅ adaba tɛfɛkia ahàr ka Yezu Krist a ni ti, awayay adəmvaba Divi ge Melefit ya àdɛfiki ana Məwiz ni ti zlam masakani aw ? Aha, nahkay do ! Məbu madafaki pakama ge Melefit ya àdɛm a wakita gani nani bu ni ti pakama ge Melefit ededīṅ ededīṅeni sawaṅ.

4

Melefit àdɛm Abraham ti naṅ mis jireni kè eri gayaṅ

¹ Majalumki ahàr ka Abraham bəŋ ga bəŋ geli ni. Mədəmki ti mam? Naŋ ti mam àgrakivu a manjəhad gayan ni bu mam?

² Tamal Melefit àdəm Abraham ti naŋ mis jireni kè eri gayan azuhva àgray təwi sulumani ti, akal Abraham eji zlabay tata. Ay ti kè meleher ge Melefit ti èji zlabay koksah,

³ adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi: « Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti Melefit àdəm naŋ mis jireni kè eri gayan.* »

⁴ Səruma lala: maslaŋa ya ti agray təwi ni ti təvi endif gayan. Ere ye ti təvi ni ti ga sulum do.

⁵ Ay tamal mis àfəkia ahàr ke Melefit a, Melefit àdəm maslaŋa gani nani ti mis jireni kè eri gayan. Ku tamal maslaŋa gani àgri təwi ana Melefit ndo nəŋgu ni, àsəra Melefit agray ti ndam magudar zlam tīgi ndam jireni kè eri gayan ti ga sulum gayan.

⁶ Ahaslani Devit day àdəmkia ma ka ndam ya ti Melefit àgray ti tīgi ndam jireni kè eri gayan na; ku tamal ndam nday nani təgri təwi ndo nəŋgu ni Melefit àdəm nday ndam jireni kè eri gayan. Devit àdəm ndam nday nani ti təbu ana məmərani.

⁷ Àdəm ahkado:
« Ndam ya ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a,
àwayay maməŋjaləŋani kà zlam gatay ya tàgudar ni va do ni ti təmərvi.

⁸ Maslaŋa ya ti Bay Melefit àcalfəŋ kà zlam gayan ya àgudar ni do simiteni ni ti məmərvi.† »

---

* **4:3** Mənjəkiani 15.6. † **4:8** Limis 32.1-2.

9 Devit awayay adəm ndam ya tāmərvu ni ti ndam ya nday *təkela kɔdɪ a ni cilin aw ? Aha ; ndam ya təkəley kɔdɪ ndo ni day tāmərvu. Məɖəm Melefit àdəm Abraham naŋ mis jireni kè eri gayaŋ ni ti, adaba àfəkia ahàr a palam do aw ? ‡

10 Melefit àdəm Abraham naŋ mis jireni kè eri gayaŋ ni ti, ka sarta gani nani ti Abraham èkela kɔdɪ a tək, èkeley faŋ ndo waw ? Ka sarta gani nani ti èkel kɔdɪ faŋ ndo.

11 Nahkay Abraham àfəki ahàr ke Melefit, mək Melefit àdəm naŋ zal jiri kè eri gayaŋ nahəma, ka sarta gani nani èkeley kɔdɪ faŋ ndo. Àra àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit àhi mēkeley kɔdɪ ti ga madafaki naŋ ègia mis jirena kè eri ge Melefit a. Nahkay Abraham ti naŋ bəŋ ga ndam ya ti təkəley kɔdɪ ndo, təfəkia ahàr ke Melefit a ni. Melefit àdəm nday day ndam jireni kè eri gayaŋ akada ya àhi ana Abraham ni.

12 Abraham ti naŋ bəŋ ga ndam ya ti təkela kɔdɪ a ni daya, ay ti si ahàr àdəm təkəley kɔdɪ cilin do ; təfəki ahàr ke Melefit akada ga bəŋ gatay Abraham ya àgray ka ya ti èkeley kɔdɪ faŋ ndo ni daya kwa.

Melefit aməvi sulum gayaŋ ti ana ndam ya ti təfəki ahàr ka Yezu ni

13 Kwa ahaslani Melefit àdəm Abraham ahkay do ni bəza huɖ gayaŋ atanjəhad ka had dek. § Àdəm nahkay ti adaba Abraham àdaba *Divi ge Melefit na palam do ; Melefit àdəm nahkay ti adaba Abraham àfəkia ahàr a palam. Abraham àra àfəkia

---

‡ 4:9 Mənjay Mənjəkiani 15.6. § 4:13 Mənjay Mənjəkiani 12.2-3 ; 17.4-6 ; 22.15-18.

ahàr ke Melefit a nahkay ti Melefit àdàm nañ ti mis jireni kè eri gayañ.

¹⁴ Tamal mis tadəbay Divi ge Melefit ni mək Mel-efit adəm nday ndam jireni kè eri gayañ azuhva tawi gani nani ti, akal məfəki ahàr geli ke Melefit ni egi zlam masakani. Tamal nahkay ti, akal ge Melefit ya ti adəm aməvi zlam ana mis ga sulum ni day egi ma masakani.

¹⁵ Nahkay tamal mis təsəra Divi ge Məwiz ya Melefit àvi ana tay na, mək tàgray zlam ya ti Məwiz adəm grum ni do ni ti, Melefit azumki bəruv ka tay adəba tawayay məgəskabu ma gani do. Adəba tamal Divi ge Melefit àləbi ti, akal magudar zlam day àbi simiteni.

¹⁶ Nahkay zlam ya ti Melefit adəm aməgri ana mis ni ti, aməgri ti ana ndam ya ti təfəki ahàr ni. Àgray nahkay ti ga sulum gayañ. Awayay agri ana bəza hud ga Abraham dek. Melefit agri zlam ya ti adəm aməgri ana mis ni ti, àgri ana nday ya ti təgəskabu Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayañ ni bu ni ciliñ do. Aməgri ti ana mis ndahan ya ti təfəki ahàr akada ga Abraham ya afəki ahàr ni dek daya. Adəba Abraham ti nañ bəñ geli dek.

¹⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Abraham nahkay hi : « Nàgray ti kīgi bəñ ga jiba gərgəri kay.* » Nahkay Abraham ègia bəñ geli kè meleher ge Melefit a, adəba afəki ahàr ti ke Melefit. Melefit ti ahəngaraba mis e kisim ba, zlam ya ti təbi ahaslani bi ni day agray tay àna pakama ya adəmaya ni.

¹⁸ Abraham ti àmbrəñ məfəki ahàr ke Melefit

---

* 4:17 Mənjəkiani 17.5.

ndo. Ku tamal ere ye ti Melefit àdám aməgri ni mis tādám àgravu koksah nəŋgu ni, Abraham àmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo. Nahkay Abraham ègia bəŋ ga jiba gərgəri a kay akada ge Melefit ya àhi ahkado : « Bəza hudʹ gayak atala dal-dal nahkay† » ni.

¹⁹ Ka ya ti Melefit àhi ma gani ana Abraham ni ti vi ga Abraham agray vi diŋ. Àsəra ègia medewel a kwete-kwete, wal gayan Sara day dəgəlani, ay àmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo.

²⁰ Àjalay ahàr cə cə do, àsəra aməŋgət ere ye ti Melefit àdám aməvi ni ; àŋgəta njəda adaba àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay àzləbay Melefit.

²¹ Àsəra lala, Melefit naŋ àbu àna njəda ga məgri ere ye ti àdám aməgri ni.

²² Melefit àdám naŋ mis jireni kè eri gayan ni ti azuhva nani.

²³ Ma ya ti àbu məbəkiani : « Melefit àdám naŋ mis jireni kè eri gayan‡ » ni ti àdámki ka Abraham ciliŋ do,

²⁴ àdámki ti ke leli daya. Leli məfəkia ahàr ke Melefit a ; naŋ ti àhəŋgaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Məfəki ahàr nahkay ti, Melefit amədám leli day ndam jireni kè eri gayan.

²⁵ Yezu ti Melefit àmbrəŋ naŋ ti məmət ti azuhva zlam geli ya mägudar ni. Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, ti leli mîgi ndam jireni kè eri gayan.

5

Leli manjəhad akaba Melefit àna sulumani

† 4:18 Mənjəkiani 15.5. ‡ 4:23 Mənjəkiani 15.5.

¹ Nihi ti Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayan ni ti adaba məfəkia ahàr a. Nahkay ti leli məbu manjəhad akaba Melefit àna sulumani azuhva zlam ga Bay geli Yezu *Krist ya àgray ni.

² Bay ya ti àvi divi ana leli ti mənğət *sulum ge Melefit ni ti Yezu Krist. Leli məfəkia ahàr a, nahkay məki nihi ti ka sulum gani nani. Məmərnu adaba məsəra Melefit amagray ti mənğəhad akaba nañ a mələñ masladani gayan ni bu.

³ Məmərnu ti azuhva nani ciliñ do, ku leli a daliya bu day məmərnu. Adaba məsəra ka ya ti məbu macakay daliya ni ti macahay mebesey zlam.

⁴ Ka ya ti mebesey zlam ni ti mənğət njəda, məmbrəñ məfəki ahàr ka Yezu do. Ka ya ti mənğəta njəda nana ni ti məsəra Melefit aməgri ere ye ti àdəm aməgri ana leli ni ana leli ededīñ.

⁵ Leli məsər nahkay ti masakani do, adaba məsəra Melefit awayay leli dal-dal. Məsər ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, adaba Melefit àvia Məsuf gani nana ana leli a, àniviyu ana leli.

⁶ Ahaslani ti njəda àfəñ kè leli ga məmbrəñ magudar zlam bi. Ay Krist àməta a kəla ga ndam magudar zlam va. Àmət ti ka fat ya ti Melefit adaba ni.

⁷ Ku tamal mis nañ jireni nəngu ni, mis nahan agəskabu ti məmət a kəla gayan vu ti zləzladə. Tamal mis sulumani ti, bi maslaña agəskabu ti məmət a kəla gayan vu.

⁸ Ay ti Melefit awayay leli dal-dal. Ere ye ti adafaki awayay leli dal-dal ni ti nihi : ka sarta gani nani leli məbu magudar zlam kekilenə, ay əslərbiyu Krist ti məmət a kəla geli vu.

⁹ Krist àra àmèta a kèla geli va, mimiz gayan̄ àra àdэгaya nahkay nahəma, Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayan̄. Ègia nahkay ti mèsəra ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a ni ti Krist amahəŋgay leli ti Melefit àzumki bəruv ke leli ba.

¹⁰ Ahaslani ti leli ndam ezir ge Melefit. Ay nihi ti Wur gayan̄ àmèta, nahkay àŋgalabakabá leli akaba Melefit a. Ègia nahkay ti mèsəra lala Melefit amahəŋgay leli ga kaŋgay-kaŋgayani adaba Wur gayan̄ ni àŋgaba e kisim ba, naŋ àbu àna sifa.

¹¹ Ay nahkay ciliŋ do ; məmərvu àna ere ye ti Melefit àgri ana leli ni. Ere ye ti àgray ni ti azuhva Bay geli Yezu Krist. Àŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti naŋ.

Ata Adam nday ata Krist

¹² Ere ye ti nawayay nədəm ni ti nihi : mis bəlan̄ ànjəki ka magudar zlam, mək magudar zlam gayan̄ ni àzəkibiya kisim ke mis a dek. Nahkay mis ni dek təmət, adaba nday dek tàgudara zlam a.

¹³ Wudaka Melefit àdəfiki *Divi gayan̄ ana Məwiz nahəma, zlam magudarani àbu a duniya bu àndava. Ay ka sarta gani nani ti Melefit àcalki mis ka zlam magudarani gatay ni ndo, adaba àdəfiki Divi gayan̄ ni ana Məwiz faŋ ndo.

¹⁴ Ay ti kwa ka sarta ga Adam àbivaya ana Məwiz a ti kisim àbu zlam gayan̄. Ku tamal mis tàgudari zlam ana Melefit akada ga Adam ni ndo nəŋgu ni, təbu təmət. Adam ti akada maslaŋa ya ti amara ni.

¹⁵ Ay ti təwi gatay ni gərgəri. Zlam magudarani ga Adam ni ti gərgəri akaba zlam ya ti Melefit avi ana mis ga sulum ni. Iy, efedīŋ mis bəlan̄ àgudar

zlam, mək magudar zlam gayan ni àzəkibiya kisim ke mis a dek.

Ay *sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nahkay do, àtam təwi ga Adam ni àna njəda dal-dal. Adaba məsəra Melefit amahəngay mis dal-dal ga sulum azuhva təwi ge mis bəlan. Maslanə nani ti Yezu *Krist.

¹⁶ Nahkay sulum ya ti Melefit agri ana mis ni ti gərgəri akaba zlam magudarani ya mis bəlan àgudar ni. Zlam magudarani ya mis bəlan àgudar ni ti Melefit àwəlkia mis àna nan ka seriya. Ay sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nahkay do. Mis ni tągudara zlam a dal-dal, ay ku tamal nahkay nəngu ni Melefit àgria sulum ana tay a. Sulum gayan ya àgri ana tay ni ti, agray ti tigi mis jireni kè eri gayan.

¹⁷ Iy, ededin mis bəlan àgudar zlam, mək zlam magudarani ge mis bəlanani ni àzəkibiya kisim ke mis a dek. Ay maslanə nahan bəlan àgra təwi nahan a, təwi gayan ni àtama nahan na àna njəda dal-dal ; maslanə gani nani bəlanani ni ti Yezu Krist. Melefit agri sulum ana mis ti azuhva nan. Àna sulum gani nani ti mis etigi jireni kè eri gayan. Nahkay ti nday ya ti tigia mis jirena kè eri gayan a ni atəngət *sifa ya àndav day-day do ni, ti tənjuhədkabu akaba nan a bay gayan bu.

¹⁸ Nahkay zla nahəma, məsəra mis bəlan àgudar zlam, mək zlam magudarani gayan ni àzəkibiya kisim ke mis a dek, adaba Melefit àwəla tay àna seriya. Nahkay day mis nahan bəlan àgray zlam sulumani, àmbaya mis a dek a seriya ba, àvia sifa ya àndav day-day do na ana tay a.

¹⁹ Məsəra mis bəlan àgəsiki ma ana Melefit ndo, àgudar zlam ; nahkay ti mis kay tigi ndam magudar

zlam. Nahkay day mis bəlan̄ àgray zlam sulumani, àgəsikia ma ana Melefit a ; azuhva zlam gayan̄ ya àgray ni ti Melefit àdəm mis kay etigi ndam jireni.

²⁰ Melefit èferkivu Divi gayan̄, àdəfiki ana Məwiz ni ti, ti mis təsərki nday təbu tagudar zlam kay. Ay ka ya ti mis tagudar zlam gərgəri kay ni ti Melefit day agri sulum gayan̄ ana tay kay, àtam zlam gatay ya tàgudar ni àna njəda ferek-ferek.

²¹ Məsəra tamal mis agudar zlam ti amət, adaba magudar zlam gayan̄ ni nan̄ àbu àna njəda ga makad nan̄. Nahkay day sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nan̄ àbu àna njəda ga mahəngay mis : azuhva sulum gani nani ti mis ni tigi jireni kè eri ge Melefit, nahkay Melefit avi sifa ya àndav day-day do ni ana tay azuhva təwi ga Bay geli Yezu Krist ya àgray ni.

6

Leli məbu àna sifa azuhva Yezu Krist

¹ Tamal nahkay ti, mədəm nihi ti mam ? Mədəm magudarumkivu zlam kəlavad̄, ti Melefit məgri sulum gayan̄ ana leli àkivu aw ?

² Aha, məgrum nahkay ba. Məsəra ahaslani ti leli ndam magudar zlam, ay nihi ti kala məməta, leli evidī ga zlam magudarani va do. Tamal leli evidī ga zlam magudarani va do ni ti, kekileña mawayay magudar zlam ti kamam ?

³ Ka ya ti *təbaray leli dek̄ àna *slimi ga Yezu *Krist ni ti, ηgay mīgia akađa mis bəlan̄ akaba nan̄ a, kala leli dek̄ məməta akaba nan̄ a ti kəsərum do aw ?

⁴ Ka ya ti tàbaray leli àna slimi ge Krist ni ti kala mèmèta ka ahar bəlan akaba naŋ a, tilia leli ka ahar bəlan akaba naŋ a daya. Ay Bəŋ geli Melefit ti njəda àfəŋ dal-dal, àhəŋgaraba Yezu Krist e kisim ba àna njəda gani nana ; nahkay awayay ti leli day manjəhad geli məmbatvu, mīgi mis məweni.

⁵ Leli mīgia akada mis bəlan akaba Yezu Krist a, nahkay kala leli mèmèta akaba naŋ a. Tamal nahkay ti leli day amanɣaba e kisim ba akada gayan ya ti aŋgaba e kisim ba ni.

⁶ Məsəra ka ya ti *tədarfəŋ Yezu kà təndal ni ti, kala tədarfəŋiya manjəhad geli magədavani ya ahaslani na daya. Nahkay ti manjəhad geli nani ti àbi va bi, kala àmèta. Ègia nahkay ti leli evidi ga zlam magudarani va do.

⁷ Adaba maslaŋa ya ti àmèta àndava ni ti tislaki macalki naŋ ka zlam magudarani va do.

⁸ Leli mīgia akada mis bəlan akaba Krist a. Nahkay ka ya ti tàkad naŋ ni ti leli day kala mèmèta. Tamal nahkay ti məsəra leli amanɣaba e kisim ba, amanjəhad akaba naŋ daya.

⁹ Məsəra Krist aŋgaba e kisim ba. Aŋgaba ti aməmət day-day va do. Kisim èslaki məgri araŋa va do.

¹⁰ Gayan ya ti àmət ni ti, àmət ti sak bəlan huya àndava, ga məhəlfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a. Nihi ti aŋgaba e kisim ba, naŋ àbu àna sifa. Naŋ àbu àna sifa ti ga mazləbay Melefit.

¹¹ Nahkay ahàr àdəm kəsərum lekələm day kala akada kəmətuma, nahkay ti lekələm evidi ga zlam magudarani va do. Ahàr àdəm kəsərum lekələm kəbum àna sifa ti ga mazləbay Melefit, adaba

kìguma akada mis bəlan akaba Yezu Krist a.

¹² Ègia nahkay ti kígum evidi ga zlam magudarani va ba. Kəgrum zlam magədavani ya ti kawayum ahaslani ni va ba. Zlam nday nani ti mis tagri ana vu gatay, ay vu ge mis ti amanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani do.

¹³ Kəvumi vu gekəli ana zlam magudarani ge migi evidi gani ba. Vumi vu gekəli dek ana Melefit sawaŋ. Lekələm ti akada ge mis ya ti təməta mək təŋgaba e kisim ba ni. Nahkay ti vumi vu gekəli dek ana Melefit ti kígum evidi gayaŋ, kəgrum jiri akada gayaŋ ya awayay ni.

¹⁴ Nahkay ti ekigum evidi ga zlam magudarani va do, adaba kəbumi kədəbum *Divi ge Melefit ya adəfiki ana Məwiz ni va bi ; kəbum kədəbum ti divi ge Melefit ya əvi ana kəli ga sulum gayaŋ ni.

Leli ti evidi ga way ?

¹⁵ Tamal nahkay ti mədəm nihi ti mam ? Leli ti məbi mədəbum *Divi ge Melefit ya adəfiki ana Məwiz ni va bi, məbu mədəbum ti divi ge Melefit ya əvi ana leli ga sulum gayaŋ ni. Ay ègia nahkay ti magudarumkivu zlam kəlavad aw ? Aha, məgadarum zlam ba !

¹⁶ Tamal ti kəvumia ahər gekəli ana maslaŋa, kəbum kəgəsumiki ma gayaŋ ni ti, kíguma evidi gayaŋ a ti kəsərum do aw ? Tamal kíguma evidi ga zlam magudarana ti akəmətum. Ay tamal kəgəsumikia pakama ana Melefit a, kíguma evidi gayaŋ a ti, amədəm lekələm ndam jireni kə eri gayaŋ.

¹⁷ Ahaslani ti lekələm evidi ga zlam magudarani, ay nihi ti kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a,

kəgəsumikia pakama ana Melefit àna məbəruv bəlan a. Kəgəsumkabá ma ge jiri ya ti təcahi ana kəli na. Məgrumi səsi ana Melefit azuhva nani !

¹⁸ Melefit àhəngafəŋa kəli kà zlam magudarana, kīguma evidi gayan a. Nahkay ti kīguma ndam jirena.

¹⁹ Nəhi ma ana kəli nahkay, nazay mazavu ge evidi ti, ti kícəm ere ye ti nəhi ana kəli ni, adaba kícəm zlam weceweci do. Ahaslani ti kəvumia ahər gekəli ana magudar zlam ge migi evidi gana, kəlavad kəbum kagudarumi zlam ana Melefit àkivu. Ay nihi ti vumi ahər gekəli ana Melefit, kīgum evidi gayan ti kəgrum jiri. Nahkay ti akanjəhadum njəlata.

²⁰ Ka ya ti lekələm evidi ga zlam magudarani ni ti, kəjalumki ahər ka magray jiri do simiteni, adaba lekələm evidi gani do.

²¹ Ka ya ti kəbum kagudarum zlam nday nani ti kəngətum mam àna nan mam ? Nihi ti kəmənjumləŋ kà zlam gani nday nani zlam ge mimili : tijiŋ kəli, kəmətum àna nan.

²² Ay nihi ti Melefit àhəngafəŋa kəli kà zlam magudarana, kīguma evidi gayan a. Nahkay ere ye ti kəngətum àna nan ni ti nihi : kīguma njəlata, nahkay ti Melefit aməvi sifa ya àndav day-day do ni ana kəli.

²³ Tamal mis agudar zlam ti aməngət zlam ka duwa gani ; ere ya aməngət ni ti kisim. Aməmət azuhva zlam magudarani gayan ni. Ay zlam ya ti Melefit avi ana mis ni ti avi ana tay ga sulum : avi ana tay ti *sifa ya àndav day-day do ni ; avi ti ana nday ya ti tīgia akada mis bəlan akaba Bay geli Yezu *Krist a ni.

7

Təfəki ɲgasa ke leli ga magray zlam ya ti Mɤwiz àdəm grum ni va do

¹ Bəza ga mmawa, nəhiki ma ana kɤli àki ke *Divi ge Melefit ya Mɤwiz àbəki a wakita gayaŋ bu ni. Ɗgay Mɤwiz àfəki ɲgasa ke mis ka ya ti maslaŋa nani naŋ àbu àna sifa ni cilin ti kəsəruma do waw ?

² Nədəm nahəma, ka ya ti zal ga wal naŋ àbu àna sifa àmət ndo ni ti Mɤwiz a wakita gayaŋ ni bu àvi divi ana wal ni ge medeveni do. Ay tamal zal ni àməta ti Mɤwiz àcafəŋa wal gayaŋ na ga maday zal nahaŋ a do.

³ Nahkay məsəra, tamal zal ni àmət ndo, wal ni àda zal nahaŋ a ti wal ni àgra hala. Ay tamal zal ni àməta day ti Mɤwiz àdəm wal ni esliki masləkana : tamal àza zal nahaŋ a ti àgray mesəwehvu ndo.

⁴ Bəza ga mmawa, lekɤlɤm day nahkay. Kiguma akaba Yezu *Krist a akada mis bəlaŋ ; nahkay ka ya ti Krist àmət ni ti kala lekɤlɤm day kəmətuma akaba naŋ a. Kəmətuma nahkay ti Mɤwiz àna Divi ya àbu məbəkiani a wakita gayaŋ ni bu ni àfəki ɲgasa ke kɤli va do : kiguma ndam ga maslaŋa nahaŋ a. Maslaŋa gani nani ti àŋgaba e kisim ba, naŋ Krist. Kiguma ndam gayaŋ a nahkay ti akəgrumi tɤwi sulumani ana Melefit.

⁵ Ka ya ti məgəskabu Yezu faŋ ndo ni ti leli məbu magray ere ye ti məbəruf geli awayay ni. Zlam gani nani ti Mɤwiz àna Divi ya àbu məbəkiani a wakita gayaŋ ni bu ni àcafəŋa mis ga magrana, ay ka ya ti məsəra zlam nday nani zlam magudarani nahəma, məwayay magray zlam nday nani sawaŋ ; nahkay Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Mɤwiz

ni bu ni èzligiyu leli a magudar zlam vu. Zlam gani nani ya màgray ni ti agudar leli, azoru leli e kisim vu.

⁶ Ka sarta gani nani ti ahàr àdàm mêdêbum Divi ge Melefit ya M̄wiz àbêki ni, mîgia akada evidî gana. Ay nihi ti Melefit àhəŋga leli a, leli evidî gani va do, adaba leli akada məmətani, M̄wiz àna Divi nani àfêki ŋgasa ke leli va do. Nahkay ti leli màgray t̄wi àna Divi ge Melefit ya àdêfiki ana M̄wiz ahaslani ni va do ; magray t̄wi ge Melefit ti akada ga Məsuf gayan̄ ya awayay ni.

Divi ge Melefit ya M̄wiz àbêki ni ti t̄wi gani mam ?

⁷ Nahkay ti, leli mədəm mam ? *Divi ge Melefit ya t̄bu məbəkiani a wakita ge M̄wiz ni bu ni ti zlam magudarani aw ? Aha ! Zlam magudarani do. Ay tamal Divi gani t̄ləbi ti, akal nəsər zlam magudarani do. Àbu məbəkiani e Divi gani bu nahkay hi : « Zlam ge mis ègək eri ba.* » Ay tamal t̄bêki nahkay ndo ni ti, ŋgay zlam ge mis egi eri ti akal nəsər do.

⁸ Ay àbu məbəkiani a wakita ge M̄wiz ni bu nahkay hi : « Zlam ge mis ègək eri ba. » Tədəm nahkay ti nəŋgəta evidî ga magudar zlam àna nan̄ a, nahkay nìgia evidî ga zlam magudarana ; zlam ge mis gərgəri kay ègəa eri a. Ay tamal Divi nani àləbi ti akal n̄gudar zlam ndo daya.

⁹ Ahaslani ka ya ti nəsər Divi ya M̄wiz àbêki ni faŋ ndo ni ti nu n̄bu àna sifa zlam goro. Ay ka ya ti nəsəra Divi gana ni ti n̄njêki ka magudar zlam h̄ya, nìgi evidî gani.

---

* 7:7 Mahərana 20.17 ; Mimbiki 5.21.

¹⁰ Nahkay nìgia akada məmətani kè eri ge Melefit a ; Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti, Melefit àwayay ti nêngət sifa àna naŋ, ay ti nêngət kisim àna naŋ sawaŋ.

¹¹ Nahkay nàra nəsəra Divi ya Məwiz àbəki na ti nənəkəki ka magudar zlam, nìgia evidi gana, nàgosa ahàr goro a. Ègia akada nàkada ahàr goro àna Divi gani nana.

¹² Nahkay ti pakama ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti zlam *njəlatani, Divi ya a hud gani bu ni day njəlata, sulumani, divi ge jiri.

¹³ Ègia nahkay ti zlam sulumani ni agray ti nu məmətani kè eri ge Melefit aw ? Aha ! Nahkay do. Nu məmətani kè eri ge Melefit ti azuhva zlam magudarani. Nàza zlam sulumani na, nàgudara zlam àna naŋ a ; nìgia evidi gana, nahkay nəməta àna naŋ a. Zlam gani àgravu ti mis təsər zlam magudarani ti zlam magudarani ededīŋ, adaba nàzay Divi ge Melefit mək nàgudar zlam ya Melefit àdəm e Divi gayaŋ ni bu tàgudar ba ni : nahkay magudar zlam gani àbəlāy do simiteni.

Mis ti ègia evidi ga zlam magudarana

¹⁴ Məsəra *Divi ge Melefit ni ti Məwiz àbəki àna njəda ga *Məsuf ge Melefit. Ay nu ti mis hihirikeni, njəda àfu bi : nahkay nìgia evidi ga zlam magudarana.

¹⁵ Ere ye ti nagray ni ti nəsər do. Ere ye ti nawayay magrani ni ti nàgray do. Ay nagray ti ere ye ti nawayay do simiteni ni sawaŋ.

¹⁶ Ay tamal nagray ere ye ti nawayay do ni ti, nəsəra Divi ge Melefit ni zlam sulumani, nəgəskabá.

17 Nahkay nagudar zlam ti àna majalay ahàr goro do. Nagudar zlam ti adaba nìgia evidi ga zlam magudarana, nìsliki makadfəŋvana do.

18 Nəsəra àna vu goro gedebeni ni ti nìsliki magray zlam sulumani koksah. Nahkay nìsliki mawayay magray zlam sulumani tata, ay ti nìsliki magrani koksah.

19 Zlam sulumani ya nawayay nagray ni ti nàgray do. Ere ye ti nagray ni ti zlam magədavani ya ti nàwayay do ni sawaŋ.

20 Ere ye ti nagray ni ti ere ye ti nàwayay do ni. Tamal nahkay ti nəsəra nagudar zlam ti àna majalay ahàr goro do. Nagudar zlam ti adaba vu goro gedebeni, nìgia evidi ga zlam magudarana palam.

21 Nəsəra ere ye ti agravu ni nahkay hi : nawayay nagray zlam sulumani, ay ere ye ti nìsliki magrani ni ti zlam magədavani ciliŋ.

22 A majalay ahàr goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti zlam sulumani, àbəlafu.

23 Ay nəsəra vu goro gedebeni ; àrakaboru akaba majalay ahàr goro sulumani ni do. Nahkay ti nìsliki magray ere ye ti nədəm sulumani, àbəlafu ni koksah. Vu goro ni gedebeni nahkay ti nìgia evidi ga zlam magudarana.

24 Nasay cicihi timey ! Ere ye ti vu goro gedebeni ni awayay ni ti amazoru nu e kisim vu timey. Way esliki mahəŋgay nu way ?

25 Ahəŋgay nu ti Melefit. Ahəŋgay nu ti àna tawi ga Bay geli Yezu *Krist ! Nəgri sasi dal-dal !

Nahkay nu ti, a majalay ahàr goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni zlam sulumani,

nəgəskabá. Ay àna vu goro gedebeni ni ti nagudar zlam ciliŋ, nìgia evidi gana.

8

Melefit avi sifa ana leli àna Məsuf gayan

¹ Nahkay zla nahəma, ndam ya ti nday akaba Yezu *Krist akada mis bəlanj ni ti Melefit aməgəs tay àna seriya day-day va do simiteni.

² *Məsuf ge Melefit ti naŋ njəda-njədani, avu sifa adaba nu akaba Yezu Krist akada mis bəlanj. Azuhva njəda ga Məsuf nani ti nu evidi ga zlam magudarani va do, anəmət va do daya.

³ *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni àbi àna njəda ga magray zlam gani nani bi, adaba vu ge mis ti gedebeni àsabay, nahkay mīsliki magray zlam ya ti Məwiz àdəm grum ni do. Ay Melefit àslərbiyu Wur gayan gayanani azuhva zlam magudarani geli : leli mis hihirikeni ti gedebeni, magudar zlam, ay vu ga Wur ni gedebeni akada ge mis ni, nahkay Melefit àwəl naŋ àna seriya a kəla ge mis vu azuhva zlam magudarani gatay ni.

⁴ Melefit àgray nahkay ti, awayay ti mīgi ndam jireni kə eri gayan, ere ya magudar ni mələbi simiteni, akada ya àdəm e Divi gayan ya Məwiz àbəki ni bu ni. Ay mīgi nahkay ti àna vu geli gedebeni ni do ; mīgi ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani.

⁵ Ndam ya ti tagray zlam ya ti vu gatay gedebeni awayay ni ti təjalaki ahàr ka zlam ya ti məbəruv gatay awayay ni. Ay ndam ya ti tagray zlam ga

Məsuf Njəlatani ya awayay ni ti təjalaki ahàr ka zlam ya ti Məsuf awayay ni.

⁶ Tamal mis ajalaki ahàr ka zlam ya ti məbərurv gayanə awayay ni ti aməmət. Ay tamal mis ajalaki ahàr ka zlam ya ti Məsuf Njəlatani awayay ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni, am-agray ti aranja àhəli ahàr va do daya.

⁷ Ndam ya ti təjalaki ahàr ka zlam ya ti məbərurv gatay awayay ni ti nday ndam ezir ge Melefit, adaba təgəskabu Divi ge Melefit do. Ku tədəm təgəskabu nəngu ni təsliki məgəskabani do simiteni.

⁸ Ndam ya ti tagray ere ye ti məbərurv gatay awayay ni ti təsliki magray zlam ya ti Melefit awayay ni do simiteni.

⁹ Ay lekələm ti kəgrum nahkay do : kəgrum ere ye ti məbərurv gekəli awayay ni do. Kəgrum ti ere ye ti Məsuf Njəlatani awayay ni sawanə. Kəgrum nahkay ti adaba Məsuf ge Melefit àniviyu ana kəli. Maslanə ya ti Məsuf ge Krist àniviyu bi ni ti nanə mis ge Krist do.

¹⁰ Ku tamal vu gekəli gedebeni ni aməmət adaba zlam magudarani nəngu ni, tamal Krist nanə àbu akaba kəli ti Məsuf gayanə ya àniviyu ana kəli ni aməvi sifa ana kəli. Aməvi ana kəli ti adaba kigəma ndam jireni kè eri ge Melefit a.

¹¹ Ka ya ti Yezu Krist àmət ni ti Bay Melefit àhəngaraba nanə e kisim ba. Nahkay tamal Məsuf gayanə àniviyu ana kəli edədīn ti, məsəra amahəngaraba kəli e kisim ba bilegena. Amahəngaraba kəli e kisim ba ti àna njəda ga Məsuf gayanə ya ti àniviyu ana kəli ni.

¹² Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa, ahàr

àdəm məgrum ere ye ti Melefit awayay ni, məgrum ere ye ti məbərurv geli awayay ni ba.

¹³ Adaba tamal kəgrum ere ye ti məbərurv gekəli awayay ni ti akəmətum ededīn ededīneni. Ay tamal àna n̄jəda ga Məsuf ge Melefit kəmbrəṅuma zlam ya ti məbərurv gekəli awayay na ferera ti sifa gekəli amandav d̄ay-d̄ay do.

¹⁴ Ndam ya ti təbu tadəbay divi ga Məsuf ge Melefit ya adəfiki ana tay ni ti nday dek bəza ge Melefit.

¹⁵ Melefit àvia Məsuf gayan ana kəli a àndava. Məsuf gani nani ti, àgray ti aṅwaz àwər kəli va do, adaba lekələm evidī va do. Məsuf gani nani ti agray ti kīgum bəza ge Melefit. Àna Məsuf gani nani ti mazalay Melefit : « Baba, nak Bəṅ geli. »

¹⁶ Àna n̄jəda ga Məsuf gani nani ti leli məsəra a majalay ahər geli ba, leli bəza ge Melefit ededīn ededīneni.

¹⁷ Tamal leli bəza ge Melefit ti məsəra Melefit aməgri zlam sulumani ya ti àdəm aməgri ana bəza gayan ni ana leli. Aməgri ana Krist, nahkay aməgri ana leli daya. Aməgri ana leli ti adaba leli məbu macakakabu daliya akaba Krist. Krist àcaka daliya ti ègia gədákana : nahkay Melefit awayay ti leli day m̄igi gədákani akada ge Krist ya àcakay daliya, ègi gədákani ni.

Bəza ge Melefit etigi gədákani akada ge Krist ni

¹⁸ Nəsəra daliya geli ya ti macakay nihi ni ti èsli arañə do, adaba Melefit amədəfiki zlam sulumani ana leli. Zlam sulumani nani ti àtam zlam sulumani ndahan̄ ni dek, nahkay amajalaki ahər ka daliya hini d̄ay-d̄ay va do.

19 Zlam ya ti Melefit àgraya ni ðek tàbu tahətay, tawayay dal-dal ti Melefit mângazli bəza gayan ana tay, ti tîpi.

20 Melefit àgray ti zlam ya àgraya ni ðek tîgi zlam masakani hayaŋ. Zlam nday nani tîgi nahkay ti àna ahàr gatay gatayani do. Melefit àgray nahkay ti, àsəra aməmbərəŋ zlam ya ti àgraya ni nahkay do.

21 Nihi ti zlam ya ti Melefit àgraya ni ðek si tizi kwa. Ay a vad nahaŋ Melefit amagraŋ ti tizi va do. Ka fat gani nani ti zlam nday nani ðek etigi zlam gəđákani akada ga bəza ge Melefit etigi gəđákani ni.

22 Məsəra ku kani zlam ya ti Melefit àgraya tay a ni ðek tàbu tahətay, tinjidey, təcakay daliya akada ga wal ya ti awayay ewi wur ni.

23 Tinjidey ti zlam ndahaŋ ya ti Melefit àgraya tay a ni ciliŋ do, leli day məbu minjidey. Melefit àvia Məsuf gayan ana leli a, nahkay məsəra naŋ aməđəm leli bəza gayan. Minjidey ti adaba məbu mahətay vad gani nani. Ka fat gani nani ti Melefit aməvi njəda ana vu geli gedebeni ni.

24 Melefit ahəŋga leli a, ay nihi ti mîpi faŋ do. Nahkay məbu mahətay vad gani nani. Tamal mîpia ere ye ti mahətay na ti mähətay va do. Maslaŋa ya ti èpia zlam a mək ahətay keti ni ti way ?

25 Ègia mîpi ere ye ti mahətay ni faŋ ndo ni ti mebesey, mahətay.

26 Nahkay *Məsuf ge Melefit day ajənaki leli, adaba njəda geli àbi. Mahəŋgalay Melefit ahəmamam ti məsər do. Ay Məsuf ge Melefit ahəŋgali Melefit ana leli a kəla geli vu. Ahəŋgalay Melefit àna njidey ; pakama gayan ya adəmaya ni ti mis hihiriken i èsliki məđəmani do.

27 Ay Melefit ti àsèra ere ye ti àniviyu ana leli a mæbæruv bu na, àsèra ere ye ti Məsuf gayan̄ àdəm na daya. Adaba Məsuf ni ahəngali Melefit ana ndam gayan̄ akada ge Melefit ya ti awayay ni.

28 Məsəra Melefit ti aslamalikabu zlam dek ana ndam gayan̄ ya tawayay nan̄ ni ga mægri zlam sulumani ana tay. Nday gani ti àzalay tay akada gayan̄ ya àwayay ni.

29 Nahkay ndam ya ti Melefit adaba tay ahaslana ni ti àdəm amagray ti tigi akada ga Wur gayan̄ ni. Adaba awayay ti Wur gayan̄ ni mīgi gədakani ge mis ndahan̄ dal-dalani ya ti tigia bəza ga mənjana ni.

30 Ndam ya ti àdəmki ma ka tay nahkay ni ti àzala tay a daya. Ndam ya ti àzala tay a ni ti àdəm nday ndam jireni kè eri gayan̄. Nday ya ti àdəm nday ndam jireni ni ti àdəm atəhuriyu a mələn̄ gayan̄ masladani vu daya.

Melefit awayay leli ga kan̄gay-kan̄gayani

31 Ègia nahkay ti leli mədəm nihi ti mam ? Tamal Melefit nan̄ àbu akaba leli ti, way esliki ke leli way ?

32 Melefit àhəngay wur ga huđ gayan̄ ndo, àslərbiyu nan̄ ti təkad nan̄ a kəla geli vu dek. Àgra nahkay ti aməgrikivu zlam dek ana leli ga sulum do waw ?

33 Melefit adaba leli a nahkay ti way esliki macalki leli ka zlam magudarani way ? Bay ya ti àdəm leli ndam jireni ni ti Melefit.

34 Ègia nahkay ti way esliki mægəs leli àna seriya way ? Yezu *Krist ti àmət azuhva leli. Ay ti àmət cilin̄ do, àngaba e kisim ba daya, nan̄ àbiyu

manjəhadani kà ahar ga daf ge Melefit ka məlanj ga gəđakani, ahəngali Melefit ana leli.

³⁵ Krist ti awayay leli dal-dal. Nahkay ti way esliki macafəŋa naŋ ga mawayay leli a way ? Ku tamal macakay daliya, aŋgwaz awər leli dal-dal, mis təgri daliya ana leli adaba leli ndam ge Krist, zlam məzumani əfəŋ kè leli bi, leli àna mahayma, zlam zləzladani àca leli a, ahkay do ni takad leli nəŋgu ni Krist ambrəŋ mawayay leli aw ?

³⁶ Zlam nday nani dek ti akada ma ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni :

« Bay Melefit, kəlavad tawayay mabazl leli azuhva nak ;

tamənjələŋ ana leli akada ga zlam ga gənanaw ya ti tabazl tay ni.* »

³⁷ Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, məyefiŋa kà tay àna njəda ge Krist, naŋ ya ti awayay leli na ; leli məbu àna məmərani dal-dal.

³⁸ Nəsəra ededifŋ ededifŋena, ere ye ti àcafəŋa Melefit ga mawayay leli a ti àbi : ku kisim, ku sifa, ku *məslər ge Melefit, ku gəđakani weley weley do dek, ku zlam ya təbu nihi ni, ku zlam ya təbiyu kama mba ni, ku gəđakani ya təgur məlanj ya agavəla ni,

³⁹ ku zlam njəda-njədani ya ti təbiyu agavəla drifŋ ni, ku zlam njəda-njədani ya ti təbiyu drifŋ a had bu ni, ku mam mam do ya ti Melefit àgraya ni àcafəŋa Melefit ga mawayay leli a do. Məsəra Melefit awayay leli ti àna təwi ga Bay geli Yezu Krist ya ti əgri ana leli ni.

---

* **8:36** Limis 44.23.

9

Ndam Izireyel

¹ Nu mis ge *Krist, nàsəkad malfada do. Ma goro ya nawayay nədəm ni ti ma ge jiri : nəsəra a məbərūv goro ba, *Məsuf Njəlatani day àsəra ma goro ya nawayay nədəm ni ti ma ge jiri.

² Ma gani nani ti nihi : nəbu nəjalay ahàr dal-dal, bərūv day awər nu kəlavad,

³ adaba nawayay ndam jiba goro dal-dal ; nday ti bəza ga mmawa, adaba bəŋ ga bəŋ geli bəlanani akaba tay. Tamal ti Melefit etikwesl nu, edekaba nu ata Krist a ti nday təŋgət sifa ti, akal nawayay tamal agravu tata ni.

⁴ Nday ti bəza huđ ge Izireyel. Melefit adaba tay a ti tigi bəza gayan. Melefit adəfiki ana tay nan ti nan gəđakani. Melefit *awəlkabu ma gayan akaba tay, adəfiki *Divi gayan ana tay. Adəfiki ana tay ahəmamam tahəŋgalay nan ni akaba àhi ana tay ahkado : « Aməvi zlam sulumani ana kəli. »

⁵ Nday ti bəza huđ ga Abraham. Ka ya ti tiwi Krist ni ti tiwi nan a jiba gatay bu. Krist ti nan gəđakani àtam zlam dek, nan Melefit, məzləbum nan ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.

⁶ Ngay zlam ya ti Melefit adəm amagra y ni àgravu do ni ti nədəm ndo. Adaba bəza huđ ge Izireyel dek ti nday ndam *Izireyel ya ti Melefit adaba ni do.

⁷ Bəza huđ ga Abraham dek ti bəza ge Melefit ya adaba tay a ni do. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àhi ana Abraham : « Akəŋgət bəza huđ gayak ti àna Izak. * »

---

* 9:7 Mənjəkiani 21.12.

⁸ Melefit àdám nahkay ti adaba bəza ya tiwi tay dek ti bəza ge Melefit do. Bəza ge Melefit ti nday ya ti Melefit àdám etigi bəza gayaŋ ni ciliŋ.

⁹ Zlam ya ti Melefit àhi ana Abraham anəgruk ni ti nihi : « Sarta ya ti nədám ni eminjia ti anaŋa. Ka sarta gani nani ti Sara emiwi wur zalani.† »

¹⁰ Àgravu ti nani ciliŋ do. Rebeka ti wal ga bəŋ ga bəŋ geli Izak. A vad nahaŋ àzay huđ ga bəza mara.

¹¹ Ka sarta ya ti tìweya tay a faŋ ndo ni ti tàgudar araŋa ndo, tàgray zlam sulumani ndo daya. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, Melefit adaba biliŋ e kidiŋ gatay ba àndava akada gayaŋ ya ti awayay na.

¹² Wur ya ti Melefit àdəkiba naŋ a ni ti, adaba təwi ga wur ya àgray ni do ; Melefit adaba naŋ a nahkay. Melefit àhi ana Rebeka ahkado : « Wur ya ti amadaya enjia ni ti aməgri təwi ana naŋ ya ti amadaya kələŋ a ni.‡ »

¹³ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :
« Zekup ti, nəwaya naŋ a ; Eseyu ti, nəwayay naŋ ndo.§ »

¹⁴ Ègia nahkay ti leli mədám mam ? Zlam ge Melefit ya àgray ni ti zlam magədavani aw ? Aha, zlam magədavani do !

¹⁵ A vad nahaŋ Melefit àhi ana Məwiz nahkay hi : « Nəgri sulum ti ana maslaŋa ya ti nawayay ni ciliŋ ; asu cicihi ti maslaŋa ya ti nawayay ni ciliŋ.* »

¹⁶ Nahkay tamal Melefit adaba mis a ti adaba zlam gayaŋ a ; do ni ti adaba maslaŋa gani nani

---

† 9:9 Mənjəkiani 18.10. ‡ 9:12 Mənjəkiani 25.23. § 9:13 Malasi 1.2-3. * 9:15 Mahərana 33.19.

awayay ti Melefit mādaba naŋ a do, ahkay do ni azuhva tawi ga maslaŋa nani ya àgray ni do. Melefit adaba mis a ti adaba maslaŋa gani nani asi cicihi palam.

17 Àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àhi ana bay *Faroŋ nahkay hi : « Nèdaba kur a, nak bay ti nawayay nədəfiki njəda goro ana mis àna nak, ti mis ga duniya dek təsər nu Melefit.† »

18 Nahkay ti tamal Melefit adəm : « Maslaŋa hini məsucicihi » ti, maslaŋa gani asi cicihi ededīŋ. Ay tamal Melefit adəm : « Maslaŋa hini ècuki slimi ba » ti, maslaŋa gani nani èciiki slimi do ededīŋ.

Melefit ti agray zlam akada gayan ya awayay ni

19 Ègia nahkay ti akəhu ahkado : « Tamal nahkay ti Melefit adəm mis tagudar zlam ti kamam ? Maslaŋa ya ti àgray ere ye ti Melefit awayay ni do ni ti way ? »

20 Zləba goro ni, kəgrumkabá gejewi akaba Melefit a ti nak way ? Tamal mis àləmaya zlam a ti zlam nani esliki məhiani « Kələmaya nu a nahkay hi a kamam ? » tata aw ?

21 Maslaŋa ya aləm zlam ni àsəra ere ye ti agray àna elibisl gayan na. Àna elibisl gani nani ti esliki mələmaya mandaray gərgəri a cə, bəlaŋ sulumani àtam nahaŋ ni.

22 Tamal Melefit agray akada ga maslaŋa ya ti aləm zlam ni ti mam gani acay kur mam ? Naŋ ti awayay mis təsər njəda gayan akaba ahəmamam azum bəruv ni ; ku tamal nahkay nəŋgu ni mis ya ti akal azumki bəruv ka tay, a vad nahaŋ etizi ni ti naŋ àbu ebesi ana tay dal-dal.

† 9:17 Mahərana 9.16.

23 Melefit agray nahkay ti, awayay ti mis tâsər naŋ Bay njəda-njəđani dal-dal, agri sulum ana mis. Nahkay mis ndahaŋ təsi cicihi, àđəm amagraŋ ti tãnjəhad akaba naŋ a mələŋ gayaŋ sulumani bu.

24 Leli day məkibu ka tay : Melefit àdaba leli e kidiŋ ga ndam *Zude ba, àdaba leli e kidiŋ ga nday ya ti nday ndam Zude do ni ba daya.

25 Nahkay bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit Oze àđəm ahaslani nahkay hi :

« Melefit àđəm : “Nday ya ti nday ndam goro do ni ti anədaba tay a, anədəm nday ndam goro. Ndam ya ti ahaslani nawayay tay do ni ti anawayay tay.” †

26 Ahaslani ti Melefit àhi ana tay : “Lekulum ndam goro do.”

Ay a vad nahaŋ ti atəhi ana tay :

“Lekulum bəza ge Melefit Bay ga sifa ni.” § »

27 Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ni day àđəmkiya ma ka ndam *Izireyel a. Àzlah, àđəm : « Melefit àđəm : “Ku tamal ndam Izireyel tàwudá, nday dal-dal akada wiyaŋ ga zalaka nəŋgu ni, anahəŋgay mis ɓal e kidiŋ gatay bu ciliŋ.

28 Bay Melefit amagraŋ ere ye ti àđəm amagraŋ ka had ni dek. Aməpəs do, ara agray weceweci.” * »

29 Izayi àđəm keti :

« Bay Melefit Njəda-njəđani àvia bəza huđ ana leli a. Tamal àvi bəza huđ ana leli ndo ni ti akal mīgia ahàr akada ga ndam *Sodom ya Melefit èziŋ tay dek na,

† 9:25 Oze 2.25. § 9:26 Oze 2.1. * 9:28 Izayi 10.22-23.

akal mîgia ahàr akada ga ndam *Gomor na daya.
† »

Ndam mǎfǎki ahàr ka Yezu Krist ti nday ndam jireni kè eri ge Melefit

³⁰ Ègia nahkay ti leli mǎdǎm mam ? Nday ya ti nday ndam *Zude do ni tàdǎbay divi ge migi ndam jireni kè eri ge Melefit ndo. Ay ku tamal nahkay nǎngu ni tǎfǎkia ahàr ke Yezu a, nahkay Melefit àdǎm nday ndam jireni kè eri gayan.

³¹ Ay ndam *Izireyel ti ni tawayay tîgi ndam jireni kè eri ge Melefit àna mǎdǎbay *Divi ya ti àbu mǎbǎkiani a wakita ge Mǎwiz bu ni. Ay nahkay ti tîsliki migi ndam jireni kè eri ge Melefit ndo.

³² Tîsliki ndo ni ti kamam ? Adaba tàwayay migi ndam jireni ti àna mǎfǎki ahàr ke Melefit do. Tàwayay migi ndam jireni ti àna tǎwi gatay ya tagray ni. Gatay ya tàgray nahkay ni ti tîjia asak àna akur ya azǎgad mis na :

³³ akur gani nani ti *Krist. Melefit àdǎmkia ma a Wakita gayan ba nahkay hi a :
« Cǎm day ! Nafǎkad akur ga mazǎgad mis a kǎsa *Siyon bu.

Akur gani nani ti mis etiji asak àna nan.
Maslanja ya àfǎkia ahàr a ni ti atǎbǎki mimili day-day do.‡ »

10

¹ Bǎza ga mmawa, nahǎngalay Melefit dal-dal, nawayay ti ndam *Zude târa afa ge Melefit a ti mǎhǎngay tay. Nawayay dal-dal ti ere gani mǎgravu.

† 9:29 Izayi 1.9 ; Mǎnjǎkiani 19.23-28. ‡ 9:33 Izayi 8.14 ; 28.16.

² Nèsæra nday ti tawayay maɗɗabay Melefit àna njəɗa gatay ɗek, ay ti tèsər divi gani do.

³ Mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit ahəmamam ti tèsər do. Nahkay taɗɗabay divi gatay nahaŋ. Tagray nahkay ti, təmbrəŋa Divi ge Melefit ya àvi ana mis ti tigi ndam jireni àna naŋ na.

⁴ Ere ye ti Melefit àwayay magrani àna Divi gayan ya Məwiz àbəki ni ti *Krist àgra àndava. Ndam ya ti tigi ndam jireni kè eri ge Melefit ni ti, nday ya ti təfəki ahər ke Krist ni. Nday ɗek etigi ndam jireni.

Melefit ti Bay mahəŋgay mis ɗek

⁵ Ahaslani ti Məwiz àɗəmkiya ma àki ke *Divi ya təbu məbəkiani a wakita gayan bu na. Ere ye ti àɗəm ni ti aɗafaki ahəmamam mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit àna Divi gani nani mam : « Maslaŋa ya ti àgəskabá ere ye ti àbu məbəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani ɗek nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva nani.* »

⁶ Ay àki ke migi mis jireni kè eri ge Melefit àna məfəki ahər ti təɗəm nahkay hi : « ŋgay way aməcəloru e melefit vu way ti kəhi ana ahər ba.† » Tamal kəhi ana ahər nahkay ti kawayay ti Krist məsləkabiya e melefit ba, ay ti əsləkabiya àndava.

⁷ Təɗəm keti : « ŋgay way amoru afa ga ndam evid way ti kəhi ana ahər ba. » Tamal kəhi ana ahər nahkay ti kawayay ti Krist mənɣaya e evid ba, ay ti əŋɣaya àndava.

⁸ Ay ere ye ti təɗəm ni ti mam ? Təɗəm nahkay hi : « Pakama ge Melefit ti driŋ driŋ akaba nak do. Naŋ a ma gayak bu, naŋ a məbərɣuv gayak bu daya. »

---

* **10:5** Levi 18.5. † **10:6** Mənjay Mimbiki 30.12-14.

Pakama gani nani ti pakama ga mæfæki ahàr ke Krist ya ti leli mædæmoru ni.

⁹ Pakama gani nahkay hi : Tamal nak nakani kædæm àna ma gayak kè eri ge mis Yezu ti naŋ Bay gædækani, tamal kægæskabá a mæbæruv gayak ba Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ti, Melefit amahəŋgay kur.

¹⁰ Tamal mis afæki ahàr ke Krist àna mæbæruv bælaŋ ti, Melefit adæm maslaŋa gani nani mis jireni kè eri gayaŋ. Tamal mis adæm àna ma gayaŋ kè eri ge mis Yezu ti naŋ Bay gædækani ti, Melefit amahəŋgay maslaŋa nani.

¹¹ Àbu mæbækiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ku way way do àfækia ahàr a ti atæbæki mimili dáy-dáy do. † »

¹² Nahkay ndam *Zude ti nday gərgəri akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni do. Nday dek Bay gatay bælaŋ, avi zlam sulumani kay ana ndam ya ti tahəŋgalay naŋ ni dek.

¹³ Adaba àbu mæbækiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ku way way do ahəŋgalay Bay geli àna mæbæruv bælaŋ ti Melefit amahəŋgay naŋ. § »

¹⁴ Ay tamal tæfæki ahàr ndo ni ti tahəŋgalay naŋ ahəmamam ? Tamal tici ma gayaŋ ndo ni ti tæfæki ahàr ahəmamam ? Tamal mis tæhi ma gani ana tay ndo ni ti tici ahəmamam ?

¹⁵ Tamal Melefit àslər ndam mæhi ma gani ana mis ndo ni ti ndamam tædæm ma gani mam ? Nahkay àbu mæbækiani a Wakita ge Melefit bu : « Maslaŋa ya ti ara afa ge mis ga mæhi Ma Mæweni Sulumani ana tay a ni ti tægæskabu naŋ àna

---

† 10:11 Izayi 28.16. § 10:13 Zæwel 3.5.

məmərani dal-dal.* »

¹⁶ Ay Ma Mɔwɛni Sulumani gani ti, tɛgɛskabu ti mis dɛk do. Izayi bay mahɛŋgaray *pakama ge Melefit ni àdɛm : « Bay Melefit goro, ma geli ya ti mɛdɛm ni ti way àgɛskabá way ? » †

¹⁷ Nahkay tamal maslaŋa àfɛkia ahàr ka Yezu a ti, adaba ècia ma palam. Ma ya ti èci ni ti ma àki ke Krist.

¹⁸ Ay ègia nahkay ti nɛdɛm : Ndam *Izireyel tɛbi slimi ana ma hini ndo aw ? Iy, tɛbia slimi a, adaba àbu mɛbɛkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ma gatay ya tɛdɛm ni ti tɛdɛmoru a mɛlaŋ vu dɛk. Mis ga duniya dɛk tɛbia slimi ana ma gana.‡ »

¹⁹ Nahkay ti nɛdɛm keti : Ndam Izireyel tìcia ma ya tɛbi slimi na waw ? Tàwayay miceni ndo. Adafaki enjenjeni ti ma ge Mɔwiz ya àhi ana tay ni. Àhi ana tay ahkado :

« Melefit àdɛm :

“Anɛgri zlam sulumani ana ndam ya ti tìsli araŋa do, tɛsɛr araŋa do ni, ti lekɔlɔm kɛgrumlɛŋ solu ana tay, ti kɛzumumki ɓɛruv ka tay.” § »

²⁰ Kɛlɛŋ gani Izayi àdɛm vay-vay :

« Melefit àdɛm : “Nàgray ti ndam ya ti tɛdɛbay nu do ni tɛdu ahàr, nahkay ti tɛdua ahàr a.

Nɛŋgazliva ana ndam ya ti tɛjalaku ahàr do na.” * »

²¹ Ay àki ka ndam Izireyel ni ti ni Izayi àdɛm ma hini :

« Melefit àdɛm : “Kɛlavad nɛhɛlkaba ahar a, nawayay ti ndam goro tâŋga afa goro a.

* 10:15 Izayi 52.7. † 10:16 Izayi 53.1. ‡ 10:18 Limis 19.5.

§ 10:19 Mimbiki 32.21. * 10:20 Izayi 65.1.

Ay ti tàwayay mici pakama goro do, tadəbay divi gatay nahan zlam gatay.” † »

11

Melefit àmbrəŋ ndam Izireyel ndo

¹ Ègia nahkay ti Melefit àmbrəŋa ndam *Izireyel, ndam gayan na waw ? Aha, àmbrəŋ tay ndo ! Adaba nu day zal Izireyel, nu wur hud ga Abraham, ge dini ge Benjemen.

² Melefit àmbrəŋ ndam gayan ya àdaba tay kwa ahaslani na ndo. Kəsərum ma ya ti àbu məkiani a Wakita ge Melefit bu àki ka Eli ni do waw ? Ka ya ti adafaya ere ye ti ndam Izireyel tàgray na ti àhi ana Melefit nahkay hi :

³ « Bay goro ni, tàbazla ndam mahəŋgaray *pakama gayak a, tèmbedkaba məlan meviyekukki zlam na dek, àgəjəni nu bəlan, tawayay takad nu daya.* »

⁴ Ay Melefit àhəŋgrifəŋ ti ahəmamam ? Àhi nahkay hi : « Nədaba mis zawalana dəbu adəskəla, nday ndam goro. Nday nani ti tàbəhadī mirdim ana Bal † day-day ndo. »

⁵ Ka sarta geli hini day Melefit àbu agray nahkay. Àdaba mis a bal e kidin ge mis ndahan ba. Àdaba tay a ti adaba awayay agri zlam sulumani ana tay zlam gayan.

⁶ Àdaba tay ga sulum gayan a ti adafaki àdaba tay a ti azuhva təwi gatay ya tàgray ni do. Tamal ti àdaba tay azuhva təwi gatay ya tàgray na ti, akal ere

---

† 10:21 Izayi 65.2. * 11:3 1 Bəbay 19.10, 14. † 11:4 Bal ti slimu ge melefit ga ndam Kanan.

ye ti Melefit àgray ga sulum ni ti àgray ti ga sulum va do.

⁷ Nahkay ti ere ye ti ndam Izireyel taɖabay ni ti tənɣət ndo : mis ndahaŋ ya ti Melefit àdaba tay a ni tənɣət. Nday ndahaŋ ya tənɣət ndo ni ti Melefit àgray ti ticiiki slimi ba.

⁸ Àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi :

« Melefit àgray ti tisliki majalay ahàr ba,
nday akada ndam ya ti tidiŋgezey àna ɖawir ni.

Àgray ti eri gatay ni èpi divi va ba,
slimi gatay ni day èci zlam va ba.

Ku kani day nday nahkay.‡ »

⁹ Dedit day àɖəmkia ma ka tay a, àɖəm nahkay hi :

« Wuməri gatay ya tagray ni ti mägəsa tay
akada ga kəmbazl na ahkay do ni akada ga zəva na,
māzəgaɖ tay, Melefit mātɾaɖ tay azuhva wuməri
gani nani.

¹⁰ Eri gatay ni mēwəluf ti tîpi divi àna naŋ va ba.
Melefit mēfəki zlam məɖəsani ka tay,
mēheɓkia aləŋ ka tay a kəlavad.Š »

¹¹ Ègia ndam *Zude tija asak a, tədəɖ ni ti tanjəhadkiviyu kaŋgay-kaŋgay huya waw ? Aha, tanjəhadkiviyu do. Nday gani tàgudara zlam a nahkay ti, Melefit awayay ahəŋgay mis ndahaŋ ya nday ndam Zude do ni, ti ndam Zude tîpi, tâwayay ti Melefit mähəŋgay tay daya.

¹² Ga ndam Zude ya tàgudar zlam ni ti Melefit àgria zlam sulumana ana ndam ga *duniya dal-dal

---

‡ **11:8** Mənjay Mimbiki 39.3 ; Izayi 6.10.   Š **11:10** Limis 69.23-24.

àna nan a. Ga ndam Zude ya ti tìjikia ke divi a ni ti Melefit àgria zlam sulumana dal-dal ana nday ya ti nday ndam Zude do na àna nan a. Ay tamal ndam Zude ni dek tǎngǎkia ke divi ge Melefit a ti Melefit amagray zlam sulumani dal-dal àtam ya ti àgray ni do waw ?

Ahəmamam Melefit ahəngay ndam ya ti nday ndam Zude do ni

¹³ Ay nihi nəhi ma ti ana kuli dek do ; nəhi ma ti ana kuli ya ti lekulum ndam *Zude do ni ciliŋ. Nu zal asak ge Melefit ; Melefit àslər nu ga məhi ma gayaŋ ana mis ti àslərribiyu nu ti ana kuli. Nahkay nədəm tawi goro ya nagray ni ti tawi gədəkani,

¹⁴ adaba nawayay tamal agravu tata ti ndam jiba goro day tawayay zlam ya ti Melefit àgri ana mis ndahaŋ ni. Nahkay ti bi azuhva tawi goro ni ndam goro ndahaŋ atara afa ge Melefit a ti mǎhəngay tay aw.

¹⁵ Ka ya ti Melefit àmbrəŋ ndam Zude hayaŋ ni ti, àgray ti mis ndahaŋ ya tǎbu a duniya bu ni tǐsliki marana afa gana ti mǎhəngay tay. Ègia nahkay ti tamal ndam Zude dek tǎnga afa gana ti mǎhəngay tay ti mədəm ahəmamam ? Kala akada tǎmǎta mək tǎngaba !

¹⁶ Tamal ma ga zlam ya ti tǎvi ana Melefit ni ge Melefit ti, zlam ni dek gayaŋ daya do waw ? Nahkay keti, tamal sliri ga məŋ ga zlam ge Melefit ti, ahar gani day dek gayaŋ do waw ?

¹⁷ Ndam Zude ti akada məŋ ga zlam ya ti Melefit àjav ni ; nak ti ni akada ahar ga məŋ ga zlam ya ti afət kwanə e gili ni. Melefit èkelkia ahar ga məŋ ga zlam gayaŋ ndahaŋ a, àzay kur mək àfəkiyu kur e

kidin ga ahar gani ndahan ni bu, ti yam ga man ga zlam ni marukvoru bilegeni.

¹⁸ Egia nahkay ti keyefin ka ahar ga man ga zlam ya ti Melefit ekelkia tay a ni ba. Keyefin ka tay ti kamam ? Nak ya ti ahar ga zlam ya ti Melefit afakiyu kur ni ti, kavi njada ana sliri ga man ga zlam ni ti nak do : sliri ga man ga zlam ni avuk njada ana nak sawan.

¹⁹ Bi nak kadam ahkado Melefit ekelkia ahar ga man ga zlam na ga mafakiyu kur do waw ?

²⁰ Iy nahkay edefin. Melefit ekelkia tay a ti adaba tagasiki ma gayan do. Nak ti ni afakiyu kur adaba kafakia ahara palam. Nahkay ti kiji zlabay ana zlam gani nani ba, angwaz mawar kur sawan.

²¹ Ahar ga man ga zlam ya ti tabalkiaya ka man gana ni tasi cicihi ana Melefit ndo. Nahkay day tamal nak kembranja mafa ahara ke Melefit a ti nak day akasi cicihi do.

²² Ahara adam kasar Melefit ti agri sulum ana mis, atra mis daya. Ndam ya ti tagudara zlam a ni ti atra tay ; nak ti ni agruka sulum gayan a. Ay ahara adam kasar kalavad nan abu agruk zlam ga sulum gayan. Tamal kanjhad nahkay do ni ti emekelia kur a daya.

²³ Nday ndahan ya ti Melefit ekelkia tay a ni ti, tamal tambatkaba majalay ahara gatay a, tagasikia ma ti amahangarkiyu tay ka man gani. Adaba Melefit ti njada-njadani, esliki magrani nahkay tata.

²⁴ Nak ti kabalkiaya ka man ga zlam ya ti afataya e gili a ni, ay Melefit azay kur mak afakiyu kur dagar ka man ga zlam ya ti kabalkiaya ndo ni. Agra nahkay ti esliki mazay ahar ga zlam ya ti ekelkia ka

məŋ gana ni mək ahəŋgarkiyu koksah aw ? Esliki mahəŋgarkiyani !

Melefit amahəŋgay jiba ga ndam Zude

²⁵ Bəza ga mmawa, ma nahaŋ àbu Melefit àŋgaha : nihi ti nawayay ti kəsərum ma gani nani, adaba nawayay ti kəhumi ana ahàr lekələm ndam məsər zlam ba. Ma gani nihi : mis ndahaŋ e kidiŋ ga ndam *Izireyel bu atəgəskabu ma ge Melefit faŋ do, si ka sarta ya ti nday ya ti nday ndam *Zude do, Melefit adaba tay a ni atəfəkia ahàr ke Melefit a dek kwa.

²⁶ Nahkay day kwa ti Melefit amahəŋgay jiba ge Izireyel dek. Nəcfəm nahkay ti adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi, Melefit àcfəm :

« Bay mahəŋgay mis emicikbiyu ti a *Siyon ; aməmbərfəŋa zlam magudarana ga bəza hud ge Zekup na kà tay a.

²⁷ Pakama goro ya ti anəwəlkabu akaba gatay ni ti nahkay :

ka sarta gani nani ti anəmbərfəŋa zlam magudarana gatay na kà tay a.* »

²⁸ Ndam Izireyel təgəskabu *Ma Məweni Sulumani ndo, nahkay ti tiġia ndam ezir ge Melefit a. Tiġi ndam ezir ge Melefit ti azuhva kəli, adaba kəŋgətuma zlam sulumana àna naŋ a. Ay ahaslani ti Melefit adaba ndam Izireyel a, nahkay ti awayay tay azuhva ata bəŋ gatay.

²⁹ Məsəra, tamal Melefit àzala mis a, àvia zlam sulumana ti àmbat ahàr day-day do.

---

* **11:27** Izayi 59.20-21 ; 27.9.

³⁰ Ahaslani ti lekulum kəgəsumkabu ma ge Melefit ndo, ay nihi ti kəsumia cicihi a. Kəsumi cicihi ti adaba ndam Izireyel təmbrəŋa məgəskabu ma gayaŋ a.

³¹ Ndam Izireyel day nahkay: təmbrəŋa məgəskabu ma ge Melefit a, mək lekulum kəsumi cicihi. Melefit àgray nahkay ti, awayay ti nday day təsi cicihi.

³² Nahkay ti mis dek təmbrəŋa məgəsiki ma ana Melefit a, mək Melefit àgray ti tənjuhəd nahkay, adaba awayay ti mis dek təsi cicihi.

Məzləbum Melefit !

³³ *Sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti àndav day-day do. Majalay ahər gayaŋ akaba məsər zlam gayaŋ àndav day-day do daya. Way àsəra ere ye ti àdəm agray na way ? Way esliki moroni àna divi gayaŋ ya ti akoru àna naŋ ni way ?

³⁴ Majalay ahər ga Bay Melefit ti way àsəra way ? Way àvia sawari a ana Melefit a day-day way ? †

³⁵ Way duwa gayaŋ àfəŋ kə Melefit, awayay ti Melefit məpəli way ? ‡

³⁶ Maslaŋa gani àbi, adaba àgraya zlam a dek ti Melefit, zlam ya àgraya ni dek təbu ti azuhva naŋ, àgriaya ti ana ahər gayaŋ gayaŋani. Mis dek təzləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani ti. Aya nahkay !

12

Manjuhəd məweni ga ndam ge Melefit

¹ Bəza ga mmawa, leli məsia cicihi ana Melefit a, mək àgria sulum gayaŋ ana leli a ti, nəhia ma gana

† 11:34 Mənjay Izayi 40.13. ‡ 11:35 Mənjay Zəwop 41.3.

ana kuli a àndava. Ègia nahkay ti nahəŋgalay kuli, nawayay ti kəvumi ahàr gekuli dek ana Melefit, akada ya ti təvi zlam ana Melefit ahaslani mək tislɨni ni. Ay lekulum ti tislɨni kuli do : lekulum kəbum àna sifa, lekulum ndam *njəlatani ge Melefit, lekulum kəbəlumfəŋ kə Melefit. Tamal kəvumi ahàr gekuli dek ana Melefit ti, kəbum kəzləbum Melefit àna divi gani.

² Nawayay ti kədəbum divi ga ndam ga *duniya ba. Mbrəŋum ti Melefit məmbatikaba majalay ahàr ana kuli a, məvi majalay ahàr nahanə ana kuli. Nahkay ti akəsərum zlam ya ti Melefit awayay ni : zlam sulumani, zlam məbəlani, zlam lalani, arəŋa àhəcakivu do.

³ Melefit àgrua sulum gayanə a, àgray ti nigi zal asak ga Yezu. Nahkay ti nəhi ana ku way way do e kidɨŋ gekuli bu èji zlabay ba, àhi ana ahàr manjəhad gayanə gədakani àtam ya Melefit àvi ni ba. Ay ti ahàr àdəm məjalay ahàr sulumani àki ka manjəhad gayanə sawəŋ, akada ya Melefit àvi manjəhad gərgəri ana ndam ya təfəki ahàr ni.

⁴ Məsəra mis lu vu bəlanə, ay ti zlam ndahanə kay təfəŋ kə vu ni. Zlam nday nani ya təfəŋ kə vu ni ti ku weley weley do nanə àbu àna təwi gayanə tusa.

⁵ Leli day nahkay : leli kay, ay leli dek məfəki ahàr ke *Krist ti, miŋia vu a bəlanə. Ku way way do àfəŋ kə vu ni, ay ti vu ni gayanə cilɨŋ do, geli dek.

⁶ Melefit àvia njədə ga magray təwi gərgərana ana leli àna sulum gayanə a ; nahkay ti ahàr àdəm ku way way do məgray təwi ni akada ga *sulum ge Melefit ya àgri ni. Tamal Melefit àvia njədə gayanə ana mis ga məhəŋgri ma gayanə ana mis a nahəma, maslanə gani məhəŋgaraya akada ge Melefit ya àvi

njəda gani na.

⁷ Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ga məjənaki mis a ni ti, maslaŋa gani nani mājənaki mis. Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ga macahi zlam ana mis a ni ti, maslaŋa gani nani mâcahi zlam ana mis.

⁸ Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ga məvi njəda ana mis a ni ti, maslaŋa gani nani māvī njəda ana mis. Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ge midi zlam gayaŋ ana mis a ni ti, mēdey àna huđ bəlaŋ. Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ga mədi kama ana mis a ni ti, maslaŋa gani nani mâgray təwi gani, àmbrəŋ ba. Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ga məgri sulum ana ndam ya tasay cicihi na ti, mægri ana tay àna məmərani.

⁹ Ahàr àdəm kàwayumvu ge jiri ge jireni kwa. Cuhwumfəŋa kà zlam magudarana. Grum təwi sulumani kəlavad.

¹⁰ Wayum ndam ge Krist ndahaŋ ni lala, wayum tay adaba lekulum kà məŋ gekəli. Ku way way do mēhəŋgriuru ahàr a had ana maslaŋa nahaŋ, māzay njəda gayaŋ mātam maslaŋa nahaŋ ni àna məhəŋgriuru ahàr a had.

¹¹ Grum təwi àna njəda gekəli dek, kəgrum masəfa ba. Grumi təwi ana Bay geli àna huđ bəlaŋ, kəmbərəŋum ba.

¹² Kəsəruma Melefit aməvi ere ye ti àdəm aməvi ana kəli ni, nahkay ti mərumvu. Tamal kakakum daliya ti zum njəda gekəli, besəm. Həŋgalum Melefit kəlavad, kəmbərəŋum ba.

¹³ Tamal zlam àhəci ndam njəlatani ge Melefit ti jənumki tay. Zum njəda gekəli ga məgəskabu ndam ya tara afa gekəli a ni.

14 Tamal mis tægri daliya ana kùli ti hənğalum Melefit ti mægri sulum gayanə ana tay. Kètikwesləm tay ba, hənğalum Melefit ti mægri sulum gayanə ana tay sawanə.

15 Mərumvu akaba ndam ya ti təmərvu ni, təwəm akaba ndam ya ti titəwi ni.

16 Ma gekùli mārakaboru. Kəzum ahàr gekùli akada lekələm gəđákani ba. Ku tamal təvi təwi gəziteni ana kùli nəngu ni, grum. Nğay lekələm ndam məsər zlam ti kəhumi ana ahàr ba.

17 Ku way way do tamal əğudaria zlam ana kùli a ti kəhəngumivu ba : jalumki ahàr ka magray zlam sulumani kə meleher ge mis dek sawanə.

18 Lekələm ti, tamal agravu ti, njəhadum akaba ku way way do àna sulumani.

19 Bəza ga mmawa, nawayay kùli : tamal mis əğudaria zlam ana kùli a ti lekələm lekələmeni kəhəngumivu ba. Mbrənum Melefit məzumki bəruv, mātəb nənə zlam gayanə. Kəsəruma àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Bay Melefit àđəm : “Bay magray seriya ti nu ; Bay məhəngriyu zlam magudarani ana mis ti nu.” * »

20 Ay ti àbu məbəkiani nahkay hi keti : « Tamal ləwir awər zal ezir gayak nahəma, vi zlam məzumani. Tamal yam àkada nənə a ti cəhiaya. Tamal kəgri nahkay ti, kala akada kəbəkuyu azay ga aku ka dalahar.† »

21 Kìgum evidi ga zlam magudarani ba. Grum zlam sulumani ti zlam magudarani mələbi va bi.

* 12:19 Mimbiki 32.35. † 12:20 Gozogul 25.21-22. Azay ga aku : mis ndahanə təđəm adafaki daliya, Melefit amatrəb maslaņa gani dal-dal, ay mis ndahanə ti ni təđəm adafaki mimili ti maslaņa gani məmbatkaba majalay ahàr a.

13

Məgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni

¹ Ku way way do məgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni. Ndam məgur mis ni dek ti Melefit àdiyu tay ; bay məgur mis ya ti Melefit àdiyu nañ ndo ni ti àbi.

² Nahkay maslaña ya ti àgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni do ni ti àgəskabu ere ye ti Melefit awayay ni do. Ndam ya tagray nahkay ni ti tagray ti Melefit məwəl tay àna seriya.

³ Tamal mis agray zlam sulumani ti ndam magray seriya təsi aᅇwaz do. Təsi aᅇwaz ti ana ndam ya ti tagudar zlam ni ciliᅇ. Nahkay tamal kawayay ti ndam magray seriya təsuk aᅇwaz ba nahəma, gray zlam sulumani. Tamal kagray nahkay ti atazləbay kur sawaᅇ.

⁴ Adaba ndam ya təgur mis ni təgri təwi ti ana Melefit. Melefit àdiyu tay ti, ti kənjəhad àna sulumani. Ay tamal kagudar zlam ti təsuk aᅇwaz, adaba tisliki matraᅇ mis ; Melefit àvi nᅇda gani ana tay ti masakani do. Təgri təwi ana Melefit, tatraᅇi ndam ya ti tagudar zlam, azumki bəruv ka tay ni.

⁵ Nahkay ti ahàr àdəm məgəsumiki ma ana tay. Məgəsumiki ma ana tay ti azuhva tisliki matraᅇ leli ciliᅇ do : azuhva məsəra Melefit awayay ti mągray nahkay palam.

⁶ Kabəhadum hadam ti azuhva nani daya, adaba ndam ga ᅇgumna ti Melefit àdiyu tay ti tągray təwi gani nani lala.

⁷ Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm kəpəlumi ana ku way way do ere ye ti àgəski kəpəlumi ni : ana bay məhəl hadam ti pəlumi hadam ; ana bay məhəl

janġal ti pəlumi janġal ; ana bay magray seriya ti grumfəŋa aŋgwaz a ; ana bay məgur mis ti ni həŋgrumioru ahàr a had.

Wayumvu

⁸ Ahàr àdəm maslaŋa àdəbay kəli àna duwa ba, pələmkaba dek. Ay duwa àbu bəlaŋ ti kəpələmkaba koksah : duwa nani ti mawayay mis. Ku way way do mawayay maslaŋa nahaŋ, adaba tamal naŋ àbu agray nahkay ti àgra ere ye ti Melefit àdəm tàgray e Divi gayan bu na dek.

⁹ Məsəra *Divi ge Melefit a. Melefit àdəm : « Kàgray hala ba, kəkad mis ba, kigi akal ba, araŋa ga maslaŋa èguk eri ba.* » Ay Divi nahaŋ àbu ti, Divi nday nani dek akaba Divi ndahaŋ ni dek təvu a huđ gani bu. Divi gani nani nihi : Melefit àdəm : « Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahàr gayak gayakani ni.† »

¹⁰ Tamal kawayay maslaŋa ya nak kəbu akaba naŋ ni ti kəgri zlam magədavani do. Nahkay tamal kawayay mis ti, kàgra ere ye ti Melefit àdəm tàgray na dek.

Maslamalavani

¹¹ Kəsəruma sarta ya ti leli məvu nihi na daya. Sarta gekəli ga mepidekvabana e dəwir ba ènjia. Adaba nihi ti sarta ge Melefit ya ara ahəŋgay leli ni ènjikia ke leli a cifa, àtam ya ka ya ti mənĵəki ka məfəki ahàr ka Yezu ni.

¹² Nihi ti ləvəŋ àbu ara andav, məlaŋ ara aslay wuđak. Ègia nahkay ti məmbatumi aləŋ ana zlam ge mis ya tagray a məlaŋ ziŋ-zijeni bu ni. Məhəlum

* **13:9** Məŋjay Mahərana 20.13-17 ; Mimbiki 5.17-21 ; Levi 19.18.

† **13:9** Levi 19.18.

zlam ahar ya makaɗvu àna naŋ a mɛlan maslaɗani bu ni.

¹³ Manjəhadum lala, akaɗa ge mis ya tanjəhad a mɛlan maslaɗani bu ni. Məvumi vu geli ana zlam məzumani ahkay do ni ana zum ba ; məgrum hala ahkay do ni mesəwehvu ba ; mələgumvu ahkay do ni məgrum solu ba daya.

¹⁴ Zum Bay geli Yezu *Krist akaɗa ga ndam slewja ya təhəl zlam ahar gatay ni. Kìgum evidi ga zlam ga duniya va ba, kàjalumki ahàr ka tay va ba.

14

Ngay majalay ahàr ga maslaŋa nahan àbɛlay do ni ti kəɗəmum ba

¹ Maslaŋa ya ti àfəkia ahàr ka Yezu a, àsər njəɗa ge Melefit lala faŋ do ni ti, gəsumkabá naŋ a lala. Ngay majalay ahàr gayan àbɛlay do ni ti kəɗəmum ba.

² Maslaŋa nahan àhi ana ahàr esliki məzum zlam ðek : maslaŋa nahan ti ni àhi ana ahàr azum eli slimberi ciliŋ. Àɗəm nahkay ti aɗaba àsər njəɗa ge Melefit lala faŋ do.

³ Maslaŋa ya ti azum zlam ðek ni ŋgay maslaŋa ya ti àzum zlam ðek do ni èsli araŋa do ni ti àɗəm ba. Maslaŋa ya ti àzum zlam ðek do ni ti ni ŋgay maslaŋa ya azum zlam ðek ni àgudara zlam a ti àɗəm ba daya. Aɗaba maslaŋa gani nani ti Melefit àgəskabá naŋ a.

⁴ Nak ya ti kəɗəm bay magray təwi ga maslaŋa nahan àgudara zlam a ti nak way ? Tamal naŋ àki ke divi ahkay do ni èjikia ke divi a ti, ma gani gayak mam ? Ma ti ga bay gayan ciliŋ. Ay ti maslaŋa gani

nani emijikia ke divi a do, adaba Bay geli esliki magrani ti èjikia ke divi a ba.

⁵ Maslaᅇa nahaᅇ àhi ana ahàr kè eri ge Melefit ti vad nahaᅇ àtam vad nahaᅇ. Maslaᅇa nahaᅇ ti ni àhi ana ahàr vad ni dek kala-kala. Ku way way do àsəra majalay ahàr gayaᅇ a, mājəhad àna naᅇ.

⁶ Maslaᅇa ya ti àhi ana ahàr vad nahaᅇ àtam vad nahaᅇ ni ti, agray ti azuhva naᅇ ka ahar ga Bay geli. Maslaᅇa ya ti azum zlam dek ni day azum ti azuhva naᅇ ka ahar ga Bay geli, adaba agri səsı ana Melefit. Maslaᅇa ya ti àzum zlam dek do ni day àzum do ni ti azuhva naᅇ ka ahar ga Bay geli ; naᅇ day agri səsı ana Melefit.

⁷ Tamal mis e kidıᅇ geli bu naᅇ àna sifa ti, sifa gayaᅇ a ahar gayaᅇ gayaᅇani bu do. Tamal amət nəᅇgu ni, sarta ga məmət gayaᅇ a ahar gayaᅇ gayaᅇani bu do daya.

⁸ Ka ya ti leli məbu àna sifa ni ti, məbu àna sifa ti ka ahar ga Bay geli. Ka ya ti məmət nəᅇgu ni, məmət ti ka ahar ga Bay geli. Nahkay ti ku leli àna sifa, ku məmət nəᅇgu ni, leli ka ahar ga Bay geli.

⁹ Adaba *Krist àmət, nihi ti naᅇ àbu àna sifa ti, ti mıᅇi Bay ga ndam ya ti nday àna sifa ni akaba ga nday ya ti təməta ni.

¹⁰ Nak ti kədam wur ga muk agudar zlam ti kamam ? Nak nahaᅇ ni ti ni kədam wur ga muk əsli araᅇa do ni ti kamam ? Mədamum nahkay ba, adaba leli dek amoru kè meleher ge Melefit, amagrafəᅇa seriya kè leli a.

¹¹ Adaba àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nu Bay Melefit, nu Bay ga sifa. Bumi slimi ana ma goro.

Nədəm nahəma : mis dək atabəhad mirdim kè
meleher goro ;
ku way way do amazləbay nu, amədəm nu Mele-
fit.* »

12 Nahkay ti ku way way do geli Melefit ama-
grafəna seriya ; ku way way do geli amangəhadaya
ere ye ti àgray na dək àna ma gayəŋ kè meleher ge
Melefit a.

Mìjɨŋkia bəza ga məŋ geli ke divi a ba

13 Nahkay ti ŋgay mis ndahaŋ təgudara zlam a ti
mədəmum va ba. Ere ye ti àgəski mədəm ni ti nihi :
Məgrum ere ye ti ejiŋkia bəza ga məŋ geli ke divi a
ahkay do ni abiyu tay a zlam magudarani bu ni ba.

14 Nu ti nəsəra ere ye ti Bay geli Yezu awayay na
lala : nahkay àki ka zlam məzumani weley weley
do ni ti nəsəra kè eri ge Melefit ti ere ye ti awəsli
ana mis ni ti àbi. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni,
tamal maslaŋa nahaŋ àdəm zlam hini njələta do ni
ti, ka naŋ ti njələta do eədəŋ.

15 Nahkay tamal kəzum zlam ti, zlam gani nani
ya kəzum ni ahəli ahàr ana wur ga muk nahəma,
ere ye ti kagraŋ ni ti adafaki kəwayay wur ga muk
ni do. Kìjɨŋ wur ga muk àki ka zlam məzumani ba,
adaba *Krist àmət ti azuhva naŋ.

16 Zlam ya ti nak kədəm njələta ni ti njələta
eədəŋ ; ay tamal mis ndahaŋ tədəm kəzuma ti
kəgudara zlam a ti mbrəŋ, kəzum ba.

17 Ndam ya ti nday a *Məgur ge Melefit bu ni ti
təjalaki ahàr ka zlam məzumani ahkay do ni ka
zlam miseni do. Tawayay magray jiri, tawayay
manjəhadani akaba mis àna sulumani, tawayay

---

* 14:11 Izayi 45.23.

məmərvani daya. Zlam nday nani dek ti tawi ga *Məsuf Njəlatani.

¹⁸ Maslaņa ya ti agri tawi ana Krist nahkay ti àbəlafəŋ kə Melefit, mis day tədəm tawi gayan ni àbəlay.

¹⁹ Ègia nahkay ti zlam ya ti ahàr àdəm madəbay ni ti nihi : mis tənjuhədkabu àna sulumani, ku way way do e kiđiŋ geli bu məvikivu njəda ana maslaņa nahan ga məfəki ahàr ke Krist lala.

²⁰ Ere ye ti Melefit àgray ni ti kàgudar àna zlam gayak ya kəzum ni ba. Zlam məzumani ti dek njəlata ededəŋ. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, tamal zlam ya məzumum ni ejiŋkia maslaņa nahan ke divi a ti, zlam məzumani nani ègia zlam magədavana.

²¹ Ere ye ti ahàr àdəm kagray ni ti nihi : ku aslu kəhəpəd do, ku zum kisi do, ku zlam weley weley do ya ti ejiŋkia wur ga muk ke divi a ni day kəgray do.

²² Nak ti majalay ahàr gayak àki ka zlam məzumani ti kəhi ana maslaņa nahan ba, si ana Melefit ciliŋ. Maslaņa ya ti àhi ana ahàr zlam ya agray ni sulumani, ajalay ahàr cə cə do ni ti məmərvu.

²³ Ay maslaņa ya ti azum zlam, ajalaki ahàr cə cə ni ti, Melefit àgəsa naŋ àna seriya àndava, adaba ŋgay ere ye ti agray ni sulumani ahkay do ni sulumani do ni ti àsərkaba do. Zlam ya ti magray ni dek, məsər ŋgay sulumani do ni ti tamal mągra ti mągudara zlam a.

15

¹ Leli ya ti mäsəra njəda ge Melefit a lala ni ti ahər ədəm məjənaki ndam ya ti təsər njəda gayan fañ do ni. Ahər ədəm məgray ere ye ti məbərurv geli awayay ni ciliñ ba.

² Ahər ədəm ku way way do məgray ere ye ti əbəlafəñ kà maslaña ya ti kà gəvay gayan ni ga məjənaki nañ ti mōru kama kama e divi ga Yezu vu.

³ Adaba *Krist day əgray ere ye ti məbərurv gayan awayay ni ciliñ ndo. Abu məbəkiani nahkay hi : « Bay Melefit goro, tındivia kur a, ay gatay ya ti tındivi kur ni tındivi ti nu.* »

⁴ Ma ge Melefit ya təbəkibiyu ni dek ti ga mədəfiki zlam ana leli. Təbəki ti, ti məmbrəñ məfəki ahər geli ke Melefit ba, məzay njəda geli ti məsər ere ye ti Melefit ədəmbiyu amagray ni ti amagray ededñ.

⁵ Melefit ti avi njəda ana leli ti məmbrəñ məfəki ahər geli ka Yezu ba. Nahkay məgray ti *kənjəhadumkabu əna sulumani, ma gekəli mārakaboru, akada ga Yezu Krist ya awayay ni.

⁶ Tamal kəgrum nahkay ti akəzləbum Melefit Bəñ ga Bay geli Yezu Krist ka ahar bəlañ, əna məbərurv bəlañ.

⁷ Nahkay ti ahər ədəm ku way way do e kidñ gekəli bu məgəskabu maslaña nahanñ akada ge Krist ya ti əgəskabu kəli ni. Tamal kəgrum nahkay ti mis atazləbay Melefit.

⁸ Nədəm nahəma, Krist əgi bay məgri təwi ana ndam *Zude ; əgray nahkay ti adaba awayay ti təsər ma ge Melefit ti ma ge jiri. Nahkay əra ti ga magray ere ye ti Melefit əhi ana ata bəñ ga bəñ gatay amagravu ni.

---

* 15:3 Limis 69.10.

9 Nahkay day àra ti, ti ndam ya nday ndam Zude do ni tâzləbay Melefit adaba tèsia cicihi a, àgria sulum gayan ana tay a. Àbu məbəkiani nahkay hi : « Nahkay ti anazləbay kur àna limis kè meleher ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni, anədəm nak Melefit.† »

10 Àbu məbəkiani keti : « Lekulum ndam Zude do ni, mərumbu akaba ndam ge Melefit ni.‡ »

11 Ka məlan nahan day àbu məbəkiani nahkay hi : « Lekulum ndam Zude do ni dek zləbum Bay Melefit.

Ahàr àdəm jiba gərgərani ni dek tâzləbay nan.Ş »

12 Izayi day àbəkì a wakita gayan ni bu nahkay hi :

« Maslanə nahan amara, maslanə gani nani wur huf ge Zese, aməgur ndam ya ti nday ndam Zude do ni, mək nday atədəm wur ni aməgri sulum gayan ana tay.* »

13 Melefit məgray ti kəmərumbu dal-dal akaba kənjəhadumkabu àna sulumani adaba kəbum kəfumki ahàr ; məsəra ara agri ere ye ti àdəm ni ana leli. Nahkay akəsərum aməgri sulum gayan ana kuli, akəmərumbu àna nan dal-dal. Zlam gani nani dek amagravu ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani.

Tuwi ga Pol ya agri ana Melefit ni

† 15:9 Limis 18.50 ; 2 Semiyel 22.50. ‡ 15:10 Mimbiki 32.43.

Ş 15:11 Limis 117.1. * 15:12 Izayi 11.10.

14 Bəza ga mmawa, nu ti nəsəra lekələm ti ndam sulumani dal-dal, kəsərumkaba ma ge Melefit a lala, kəsəruma macahi zlam ana mis ndahan e kidin gekəli ba daya.

15 Ay a wakita goro ni bu ka məlan ndahan nəbiki ma ana kəli ga mələgiani ana kəli ti, adaba nawayay ti kəsərumki ka ma gani lala. Nəgray nahkay ti adaba Melefit əgrua sulum gayan a

16 ga məgri təwi ana Yezu *Krist azuhva nday ya nday ndam *Zəde do ni. Nədəm nəgri təwi ana Melefit cilin, nəhi *Ma Məweni Sulumani gayan ana mis, ti ndam ya ti nday ndam Zəde do təfəki ahər ka Yezu ni tigi akada ga sədaga ya təvi ana Melefit, əbəlafən ni. Nday gani nani ti tigia njəlatana əna njədə ga Məsuf Njəlatana.

17 Təwi gani nani ti nəgri ana Melefit əna njədə ga Yezu Krist, nahkay nazləbavu əna nan kə meleher ge Melefit.

18 Pakama goro ya nawayay nədəm ni ti əbi, nədəm ti pakama ge təwi goro ya nəgray əna njədə ge Krist, ti ndam ya ti nday ndam Zəde do ni təgəsiki ma ni cilin. Təwi gani nani əgravu ti əna pakama ya nəhi ana mis ni, əna zlam ya nəgray ni,

19 akaba əna zlam njədə-njədani gərgəri ya əgri ejep ana mis ni. A təwi gani nani bu dek ti *Məsuf Njəlatani ədəfiki njədə gayan ana mis. Nahkay nəhia Ma Məweni Sulumani əki ke Krist ana mis ga kəsa dek ; nənjəki a Zerəzalem, nərə əna nan bədək ka həf İliri.

20 Nəhi ana ahər si nakoru nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis ka məlan ya tici ma ge Krist day-day ndo ni kwa. Nəgray nahkay ti, nəwayay magray təwi ka məlan ya ti mis ndahan tənəkia ni do.

21 Nədəm si nagray təwi akaða ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni :

« Ndam ya təhiki ma ana tay day-day ndo ni etipi naŋ ;

ndam ya tici ma gayan day-day ndo ni atəsər naŋ.† »

Pol awayay akoru a Rom

22 Sak ehimeya nəwaya marona afa gekəli a, ay nəŋgət ahar ga moroni ndo ni ti azuhva təwi nani.

23 Vi ehimeya nəwaya məmənjiyu kəli a, ay təwi àcafaŋa nu a. Ay nihi ti təwi goro àbi ka hađ nday ndani va bi.

24 Nahkay nawayay nakoru ka hađ Espeŋ ti nədəm nakoru nəhuriyu gwar afa gekəli day. Tamal nənjuə ti ananjəhad afa gekəli gosku 6al, anəmərnu akaba kəli. Kələŋ gani akəjənumki nu ga moroni e mirkwi goro ni.

25 Ay nihi ti nakoru a Zeruzalem ga məjənaki ndam *njəlatani ge Melefit ya təbu eslini ni.

26 Adaba ndam geli ya ka hađ Mesedəweŋ akaba ya ka hađ Eseyi ni təwaya majama zlam ga məjənaki ndam talaga e kidin ga ndam njəlatani ge Melefit ya təbu a Zeruzalem ni ba.

27 Nday ndayani àna ahər gatay təjalay mək təgray nahkay. Nday ya ti nday ndam *Zəde do ni ti tajami zlam ana ndam Zeruzalem ti kigeni, adaba ndam Zeruzalem ni təjənakia tay ga mənğət zlam sulumani ge Melefit a ; nihi ti ahər àdəm nday day təjənaki ndam Zeruzalem ni, təvi zlam ya àhəcikivu ana tay ni.

---

† 15:21 Izayi 52.15.

28 Ka ya ti eninjɛa àna zlam na ðek, anɔvia ana tay a ni ti, anoru ka had Espeŋ ; ka ya ti nakoru nahɛma anɛhuriyu afa gekɛli.

29 Nɛsɛra, eninjɛa afa gekɛli a ti *Krist amɛgri sulum gayan ðek ana leli.

30 Bɛza ga mmawa, leli ðek ndam ga Bay geli Yezu Krist ; avi njɛda ana leli ga mawayavani ti Mɛsuf gayan. Nahkay nihindi kɛli, nawayay ti kɛzum njɛda gekɛli ðek ga mahɛŋgalumu Melefit.

31 Hɛŋgalum Melefit ti ndam ga had *Zɛde ya tɛfɛki ahɛr ka Yezu do ni tɛgru daliya ba, ti ndam ge Melefit ya a Zerɛzalem ni tɛgɛskabá zlam ya anɛzikaboru ana tay na lala.

32 Nahkay ti tamal Melefit àvua divi gana ti eninjɛyu afa gekɛli àna mɛmɛrani, anɛpɛs akaba kɛli gɛzit.

33 Melefit ti avi manjɛhad sulumani ana mis ; nawayay ti mɛlɛbu akaba kɛli, mɛvi manjɛhad sulumani gani nani ana kɛli ðek. Aya nahkay !

16

Polagri sa ana mis

1 Nawayay ti kɛgɛsumkabá wur ga mɛŋ geli walani Fɛbe a lala. Nan ti nan àbu ajɛnaki ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu e Senkrey ni.

2 Nan mis ga Bay geli Yezu, nahkay ti nawayay kɛgɛsumkabá nan a akada ga ndam ge Melefit ya tɛgɛskabu ndam gatay ni. Tamal zlam àhɛci nan nahɛma, nawayay ti kɛjɛnumki nan, adaba ahaslani ti àjɛnakia mis a kay, nu day àjɛnakia nu a.

³ Grumi sa goro ana Prisil nday ata Ekiles. Nday ti leli mabu magrakabu tawi ga Yezu *Krist ka ahar bəlan akaba tay.

⁴ Ka ya ti akal mis takad nu ni ti nday gani tahaŋga nu a ; ku tamal tabazl tay azuhva nu day akal təgəskabá. Nəgria sasi ana tay a. Əgri sasi ana tay ti nu cilin do : ndam ga Yezu ya ti nday ndam *Zude do, təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek day təgria sasi ana tay a.

⁵ Grumi sa goro ana ndam ga Yezu ya təbu təcakalavu a ahay gatay bu ni daya. Grumi sa goro ana Epenet : naŋ ti nawayay naŋ dal-dal ; maslaŋa ya ti əfəki ahər enji ke Krist ka had Azi ni ti naŋ.

⁶ Grumi sa goro ana Mari ; naŋ day əgra tawi a dal-dal azuhva kəli a.

⁷ Grumi sa goro ana Andronikos nday ata Zəniyas. Nday ti ndam ge dini goro, məzumkabá daŋgay akaba tay a. E kidin ga ndam *asak ga Yezu ni bu ni ti mis təbu tazləbay tay ; nday ti təfəki ahər ke Krist enji goro.

⁸ Grumi sa goro ana Ampliyatus, naŋ ti nawayay naŋ dal-dal, naŋ day mis ga Bay geli.

⁹ Grumi sa goro ana Yərbəŋ ; naŋ ti mabu magrakabu tawi ge Krist ka ahar bəlan. Grumi sa goro ana Istesis ; naŋ day nawayay naŋ dal-dal.

¹⁰ Grumi sa goro ana Epeles ; naŋ ti əcaka daliya kay, ay ti əmbrəŋ məfəki ahər ke Krist ndo. Grumi sa goro ana ndam ga hud ahay ge Erestebəl daya.

¹¹ Grumi sa goro ana Erodiyən ; naŋ ti mis ge dini goro. Grumi sa goro ana ndam ga Bay geli ya təbu a hud ahay ge Nersis bu ni.

¹² Grumi sa goro ana ata Trifin nday ata Trifəs.

Wál nday nani cœeni ti tàza njêda gatay a, tægria tœwi ana Bay geli a dal-dal. Grumi sa goro ana Persis ; wal nani ti mis tawayay naŋ dal-dal, adaba naŋ day àza njêda gayan a, àgria tœwi ana Bay geli a dal-dal.

¹³ Grumi sa goro ana Rufus ; naŋ ti àgria tœwi sulumana ana Bay geli a àtama ge mis ndahan a. Grumi sa goro ana mœjani ; naŋ ti ègia mmawa.

¹⁴ Grumi sa goro ana ata Eseŋkrit, Filigon, Hermes, Patrobas, Hermas akaba bæza ga mœj geli ya tœbu akaba tay ni.

¹⁵ Grumi sa goro ana ata Filolog nday ata Zœli, ana ata Neri nday ata wur ga mœjani walani ni, ana Olimp as akaba ndam ge Melefit ya tœbu akaba tay ni ðek.

¹⁶ Grumvu sa e kidin gekœli bu lala, akada ga ndam *njelatani ge Melefit ya tagravu sa ni. Ndam ge Krist ya tœcakalavu a kœsa gœrgœrani bu ni ðek tægria sa ana kœli a.

Pol avi sawari ana mis ka mandav ga wakita gayan ni

¹⁷ Bœza ga mmawa, nahœngalay kœli, nawayay ti kœbumvu slimi ana ndam ya ti tàwayay mœgœskabu ma ya mœcahi ana kœli do ni. Nday ti tagray ti mis tœdevu, ma gatay àrakaboru ba. Nday gani tagray ti mis tœjikia ke divi a daya. Nahœngalay kœli, kam-kam kœdœbum divi gatay ba.

¹⁸ Adaba nday gani nani ti, tœgri tœwi ti ana *Krist Bay geli ni do ; tœgri tœwi ti ana hud gatay gatayani cilin. Tœzlapay ma sulumani sulumani ge mesipet mis àna naŋ ; nahkay ti tagosay ndam ya

ti tèsarkaba zlam magədavana do ni ti tîjikia ke divi a.

¹⁹ Lekulum ti mis dek tèsəra kəbum kəgəsumiki ma ana Bay geli ; nahkay nəbu nəmərnu azuhva kuli, ay nawayay ti kəsərum magray tawi sulumani lala, ti kèbedumkabu zlam magədavani akaba sulumani ba.

²⁰ Melefit ti avi manjəhad sulumani ana mis ; nahkay amazəgad *Seteni ti kəcəlumki dap dap àna asak. Ere gani nani ti Melefit ara agray ke weceweceni.

Bay geli Yezu mēgri sulum gayan ana kuli ti.

²¹ Timote nan ya ti magrakabu tawi ni əgria sa ana kuli a. Ndam ge dini goro ata Lisiyəs, Zason akaba Sosipatros təgria sa ana kuli a daya.

²² Nu Tertiyəs, nu ya nəbəki ma ga Pol ni, nəgria sa ana kuli a, adaba leli dek, leli ndam ga Bay geli Yezu.

²³ Gayus əgria sa ana kuli a. Nu Pol nanjəhad ti afa gani. Ndam ga Yezu ya ti ahalay ni dek day təcakalavu ti afa gani. Erest bay manğah siŋgu ga kəsa ni əgria sa ana kuli a. Wur ga mən geli Kartus day əgria sa ana kuli a. [

²⁴ Bay geli Yezu Krist mēgri sulum gayan ana kuli dek ti. Aya nahkay.]

Məzləbum Melefit keti !

²⁵ Məzləbum Melefit, mədəmum nan gədəkani ! Nan ti njəda-njədani, nahkay avi njəda ana kuli ga məfəki ahər ka Yezu *Krist, akada ya nədəm ka ya ti nəhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Ma Məweni Sulumani nani ti Melefit anğah ; kwa ka mənəkəki ga məlan mis tici ndo.

²⁶ Ay nihi ti Melefit àngazlaya ma gani nana àna pakama ga ndam mahəngaray *pakama gayan ya təkəki a wakita bu na. Melefit ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani, àdəm zlam gani mâgravu nahkay ti naŋ. Awayay ti mis ga jiba gərgərani ya ka had ni dek tici ma gani, ti təkəki ahàr ka Yezu, təkəsiki ma.

²⁷ Melefit ti naŋ bəlan, majalay ahàr gayan dek sulumani. Naŋ gədəkani ga kaŋgay-kaŋgayani. Məzləbum naŋ azuhva ere ye ti àgri ana leli àna Yezu Krist ni. Aya nahkay.

Ma M_hweni Sulumani ge Melefit New Testament in Muyang

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muyang

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

7fea74f6-4ba4-5a54-a7cf-a6c88fbc1968